

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta pedagogická

Bakalářská práce

Rytíři lékařského stavu- výukové panely

Praktická práce

Barbora Oblazná

Vizuální kultura se zaměřením na vzdělávání

Vedoucí práce:

Mgr. Stanislav Poláček

Plzeň 2013

Prohlašuji, že jsem práci vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

V Plzni,.....2013

.....

Ráda bych poděkovala vedoucímu mé bakalářské práce Mgr. Stanislavovi Poláčkovi za jeho odborné vedení a cenné rady, které mi poskytl v průběhu tvoření. Děkuji také za čas, který si pro mne vyhradil.

V Plzni,..... 2013

Obsah

1 ÚVOD	3
2 RYTÍŘI LÉKAŘSKÉHO STAVU	4
2.1. Prof. MUDr. Antonín Fingerland, CSc.....	5
2.2. Prof. MUDr. Miloš Štejfa, DrSc.....	6
2.3. brig. gen. v.v. MUDr. Josef Hercz.....	7
2.4. Prof. MUDr. Josef Marek, DrSc	8
2.5. Prof. MUDr. Václav Vojtěch Tošovský, DrSc.	9
2.6. Prof. MUDr. Zdeněk Mařatka, DrSc. ,.....	11
2.7. Prof. MUDr. Radana Königová, CSc.	13
2.8. Prof. MUDr. Ota Gregor, DrSc.....	15
2.9. Prof. MUDr. Ivan Karel	17
2.10. Prof. MUDr. Jaroslav Blahoš, DrSc.	19
2.11. Prof. MUDr. Václav Špičák.....	21
2.12. MUDr. Hugo Engelhart.....	24
3 INSPIRACE	25
4 POPIS A VÝVOJ MÉ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	26
4.1 Zvolené téma.....	26
4.2 Technika zpracování.....	27
5 ZÁVĚR	27
6 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ	28
7 RESUMÉ	29
8 OBRAZOVÉ PŘÍLOHY	30

Anotace

Bakalářská práce se skládá ze dvou částí - praktické a teoretické. Jejím předmětem je realizace cyklu dvanácti výukových panelů na téma Věda. V první z nich – praktické, jsem se zabývala kresebnou realizací stylizovaných portrétů lékařů, doprovodných ilustrací s popisem a textem. Následně zpracováním celého grafického návrhu plakátu. V teoretické části jsem popsala obsah a průběh své práce a inspirační zdroje.

Annotation

The thesis consists of two parts - theoretical and practical. Its subject is the execution of a cycle of twelve educational panels on the subject of Knights of medical profession. In the first part - practical, I engaged in the execution of stylized drawn portraits of physicians, with accompanying illustrations and text descriptions. Subsequently, I processed the whole concept of a graphic design poster. In the theoretical part, I described the content and process of my work and my sources of inspiration.

1 ÚVOD

V mé bakalářské práci jsem vypracovala sadu dvanácti kusů populárně naučných plakátů zaměřených na lékařskou tematiku. Jedná se o výběr dvanácti lékařů, kteří byli oceněni titulem Rytíř lékařského stavu. Tyto plakáty o velikosti 100x70 jsou určeny do školních budov především pro studenty gymnázia, střední zdravotnické školy, ale i pro širokou veřejnost. Plakáty by měly inspirovat studenty k ambiciózním cílům a zároveň rozšířit jejich všeobecné znalosti. Svou prací zároveň chci upozornit na to, že tento ceremoniál ocenění existuje a od roku 1996 ho pravidelně každý rok získá jeden český lékař, který byl navržen někým z řad lékařů a odhlasován čestnou radou komory.

Ve své práci jsem se snažila o jednoduchou a dobře srozumitelnou kompozici, kde se střídá blok textu s ilustracemi. Texty jsou stručné, přehledné, popisné a vypichují podstatu daného oboru, kterým se zabýval lékař zobrazený na plakátu. Ilustrace jsou vytvořené technikou lineární černobílé perokresby. Kresby jsou jednoduché a stylizované tak, aby se divák v plakátu dobře vyznal a neztratil se v něm. Dále jsem si vybrala k černobílé ilustraci barevné pozadí, které jsem se snažila upravit do určitých barevných škál. Barva v pozadí má diváka upozornit na plakát a slouží jako oživení naučných tabulí.

2 RYTÍŘI LÉKAŘSKÉHO STAVU

„Především a obzvláště se musí věnovat péče nemocným. Slouží se jim tak, jak by se skutečně sloužilo Kristu, který řekl: Byl jsem nemocen a navštívili jste mě. A cokoliv jste udělali pro jednoho z mých nejposlednějších bratří, pro mne jste udělali.“¹

Benedikt z Nursie

Toto velice ctěné ocenění založil plicní lékař MUDr. Jiří Jedlička, který pochází z rodiny s lékařskou tradicí. Jeho otcem byl známý chirurg Kamil Jedlička a jeho strýc Rudolf Jedlička, zakladatel známého Jedličkova ústavu, určeného k léčbě tělesně postižených lidí. Jiří Jedlička patřil k sedmičce lékařů, která zakládala po sametové revoluci Českou lékařskou komoru. Věděl, že má česká medicína velké množství lékařských špiček a chtěl, aby je Česká lékařská komora ocenila a ukázala národu. Inspirací mu byla socha svatého Václava na koni na Václavském náměstí, kolem které chodil každý den domů. Právě Václavova přilba, kterou si pan Jedlička naskicoval, se stala jednou z hlavních částí loga, které nese tento každoroční ceremoniál pasování nových rytířů. V roce 1996 byli vyhlášeni hned čtyři lidi, to bylo zpětně za celou předchozí dobu existence komory. Podmínkou získání titulu je, že navržený lékař musí naplnit principy rytířství. Rytířem nemusí být vždy docent, či profesor. Může to být obyčejný lékař, který někomu ne zcela běžným způsobem zachránil život nebo nějakým extrémním způsobem se sebeobětoval.²

Rytíři lékařského stavu za rok 1996 se stali: Prof. MUDr. Antonín Fingerland, CSc. , Prof. MUDr. Jiří Syllaba, Csc., Prof. MUDr. Miloš Štejfa, DrSc , brig. gen. v.v. MUDr. Josef Hercz , za rok 1997 Prof. MUDr. Josef Marek, DrSc. , za rok 1998 Prof. MUDr. Václav Vojtěch Tošovský, DrSc. , za rok 1999 Prof. MUDr. Bohuslav Niederle, DrSc. , za rok 2000 Prof. MUDr. Zdeněk Mařatka, DrSc. , za rok 2001 MUDr. Karel Macháček , za rok 2002 Doc. MUDr. Zdeněk Ježek, DrSc. , za rok 2003 Prof. MUDr. Radana Königová, CSc. , za rok 2004 Prof. MUDr. Ota Gregor, DrSc. , za rok 2005 Prof. MUDr. Ctirad John, DrSc., za rok 2006 Prof. MUDr. Ivan Karel, za rok 2007 Prof. MUDr. Jaroslav Blahoš, DrSc., za rok 2008

¹ PhDr. ŘÍHOVÁ, M. *Kapitoly z dějin lékařství*, s. 51

² PACNER, K., RIEBAUEROVÁ, M. *Rytíři lékařského stavu*, s. 5-10

Prof. MUDr. Václav Špičák, za rok 2009 MUDr. Hugo Engelhart, za rok 2010 MUDr. Jiří Jedlička, za rok 2011 Prof. MUDr. Karel Křepela. Rok 2012 ještě nebyl vyhlášen, bude se vyhlašovat na jaře roku 2013.

Má bakalářská práce obsahuje výběr dvanácti osobností z tohoto celku. Vybírala jsem si tyto lékaře jednak proto, že měli pro mě důležité a zajímavé obory, nebo se mi líbila jejich osobnost, charakter a přístup k pacientům. Dále byl při mém výběru důležitý obličej, který musel být pro mě něčím zajímavý, výrazný a dobře nafocený, abych ho mohla kresebně zachytit. Popisy lékařů budu řadit chronologicky tak, jak byli oceněni. V praktické části bakalářské práce jsem se snažila uvést ke každé osobnosti hlavní body jejich lékařské kariéry a v textové části spíše rozvedu některé důležité údaje a dále představím i některé jiné zajímavosti o dané osobě.

RYTÍŘI ZA ROK 1996:

2.1. Prof. MUDr. Antonín Fingerland, DrSc.

Tento pán mě zaujal oborem patologie, který tak miloval. Patologie je velice důležitý a složitý obor, bez kterého by lékaři nebyli schopni diagnostikovat některé choroby a na základě toho určit nejlepší léčbu pacienta.

Pan Fingerland se narodil 26. 2. 1900 v Jičíně, kam se i ve vysokém věku rád vracel. Když začínal jako mladý doktor, umírali lidé hlavně na infekční nemoci, jako jsou TBC, střevní infekce, syfilis, či zápal plic. Infarkty a nádory byly v té době vzácné. Případy plicní rakoviny přibývaly, v roce 1929 se objevil jen jeden případ na pitevním stole s touto nemocí a v roce 1936 už jich bylo devět. Fingerlanda napadlo, že by tato smrtelná choroba mohla být důsledkem vdechování tabákového dýmu. Tuto teoriirazil i italský patolog De Fabris, se kterým se Fingerland v roce 1936 setkal při své cestě do Benátek. Jejich úvahy se potvrdily, když se ve 40. letech zjistilo, že skutečně kouření tabákových výrobků může způsobit vznik karcinomu plic, který téměř stoprocentně končí smrtí. Po roce 1945 se stal přednostou patologické anatomie na lékařské fakultě v Hradci Králové. V tomto období sepsal své dvě důležité práce. V první se zabýval vrstevnatými tuberkulomy plic, kdy zjistil, že kolem ložiska bacilů se vytváří jakési pouzdro. Druhé jeho dílo bylo o herpetické infekci jícnu. Fingerland aktivně přednášel do roku 1970, potom přednášel pouze jednou za rok, naposledy v roce 1997, kdy už byl ve vysokém stáří v devadesáti sedmi letech. Jeho přednášky z velké

části byly věnované škodlivosti kouření on sám psal i Václavu Havlovi do prezidentské kanceláře, aby přestal kouřit. Fingerland byl plný energie, zábavný a ve svém volném čase rád fotografoval. Začátkem války vyfotografoval a zdokumentoval kulturní památky Jičínska. Zemřel v roce 1999 dva měsíce před svými stými narozeninami. Chtěl, aby ho kolegové po smrti pitvali a tak se i stalo a tím vzdali svému učiteli hold.³

2.2. Prof. MUDr. Miloš Štejf, DrSc.

Pana Štejfu jsem zahrnula do své práce zcela jednoznačně, protože obdivuji kardiologii a on byl jeden ze špiček české kardiologie.

Velice rychle získal vedení interní kliniky Fakultní nemocnice sv. Anny v Brně. Zazvonil mu v roce 1990 telefon, na druhé straně byl profesor Lambert Klabusay a sdělil mu, ať si vezme čistý plášť a přijde na ředitelství interní kliniky, že jí přebírá. Podobným způsobem z čista jasna se Štejfa stal ředitelem České lékařské komory, kdy ho pro změnu kolegové unesli z chalupy a dopravili ho na zasedání komory. Štejfa byl známý lékař, učitel a znal mnoho jazyků. Nikdy nebyl ve straně. Už od malička věděl, že nechce být úředník, protože nesnášel klotové rukávy, a tak si vybral medicínu. Byl dvakrát ženatý. Rád cestoval, ale byl také pracovně poslán za hranice. Takto měl jednou pracovně odjet do alžírského Oranu, kde strávil spolu se svou druhou ženou šest let. V Oranu byl přednostou interního pavilonu. Říkal, že tam bylo nádherně, příroda, pláže a výborné víno, které Švejhla miloval. Po návratu domů v roce 1974 nastaly pro něj a jeho ženu horší časy, ale přes to oba zvládli docenturu a profesuru. Švejhla se rozhodl pro kardiologii, protože mu zemřel přítel na srdeční arytmií. V roce 1992 jel Švejhla do Německa podívat se na tamní kliniky. Po návratu usoudil, že by nebylo od věci začít tady u nás dělat angioplastiky, což je léčebná metoda, při níž se zúžené místo v srdeční tepně nafoukne balonkem. A v této době se stala z interní kliniky kardiologická, kterou vedl až do roku 1997. Švejhla miloval chalupaření, jazz, italskou hudbu, ale hlavně turistiku a cestování.⁴

³ PACNER, K., RIEBAUEROVÁ, M. *Rytíři lékařského stavu*, s.11-30

⁴ PACNER, K., RIEBAUEROVÁ, M. *Rytíři lékařského stavu*, s. 31-46

2.3. Generál v. v. primář MUDr. Josef Hertz

Tohoto pána jsem si vybrala, protože to byl hrdinou ve druhé světové válce. Tento člověk patří mezi silné osobnosti, zažil v životě mnoho bolesti, smutku, nebezpečí, a i přes to všechno ještě zvládl být čtyřicet let výborným chirurgem.

Narodil se 11. 8. 1917 a pocházel z jihovýchodního Slovenska poblíž vesnice Egreš u Trebišova. Byl z početné židovské rodiny. Na počátku války zůstali všichni doma, protože předpokládali, že zprávy o vyhlazování židů v Německu jsou nesmyslné. Když byl Josef Hercz na lékařské fakultě v Praze, tak v roce 1939 zavřeli němečtí okupanti vysoké školy a valnou většinu posluchačů poslali do koncentračních táborů. Josef měl štěstí, jeho neodvedli, protože nebydlel na koleji. Odjel domů a tam ho odvedli na vojnu. Do služby nastoupil v roce 1940 a poslali ho do pracovní skupiny v Oremlazu u Žiliny. „Musel jsem na lopatu slíbit věrnost Slovenskému štátu,“ konstatuje s hořkou ironií.⁵Když ho dočasně propustili z vojny, rozhodl se, že uteče do Paraguaje. Byl to legální výjezd, který byl z velké pravděpodobnosti organizován mafií, ale všichni pasažéři lodě měli hromadný pas a vízum. V Budapešti přistoupili další lidé a loď měla dvojnásobek pasažérů, než bylo povoleno. A tak loď dorazila do rumunského přístavu, kde pasažéři měli přestoupit na zaoceánský parník, ale nestihli ho. Vydati se tedy na širé moře, po velikých komplikacích ztroskotali na ostrůvku Chamilonesi. Hertz s třemi dobrovolníky se vydali na širé moře hledat pomoc, pro ostatní pasažéry, kteří uvízli na ostrůvku. To se podařilo a pan Hercz to považuje za své největší hrdinství. V Alexandrii 18. 5. 1941 Herz nastoupil do 11. Československého pěšího praporu. Chtěli, aby jako medik nastoupil k sanitě, ale on to odmítl, chtěl raději bojovat. Pak byl vyslán bojovat na jihoafrický přístav Tobruk. Jednou se vážně zranil při přesunu, vezl zásoby potravin, vůz se převrátil a on pod ním zůstal ležet. Odvezli ho do polské nemocnice v Tubrúku a když se uzdravil, dostal se do důstojnického kurzu a přeškolil se na dělostřelce. V roce 1943 byla většina československých vojáků převezena do Liverpoolu, kde měli posílit obrněnou brigádu. V červnu 1944 bylo vylodění v Normandii ve Francii a otevřela se druhá fronta. Hertz s brigádou pod velením generála Aloise Lišky obklíčili přístavní město Dunkerque obsazené Němci. Když v květnu 1945 německý velitel vzdal držení Dunkerque, mohla se brigáda přesunout do Československa. Josef Hercz dostal za účast v boji kolem Dunkerque

⁵PACNER, K., RIEBAUEROVÁ, M. *Rytíři lékařského stavu*, s.72

medaili za chrabrost a druhý válečný kříž, ten první měl od Tubrúku. Po návratu domů zjistil, že jeho rodina už neexistuje, otec spáchal sebevraždu, protože mu zabavili veškerý majetek a křivě ho obvinili z vraždy četníka. Maminka spolu s mnoha košickými příbuznými skončila v plynové komoře. Nejmladší bratr Evžen se také dostal do koncentračního tábora a tam byl z neznámých příčin zastřelen. Josef Hercz získal nějaké peníze od armády, ze kterých mohl žít při studiu na lékařské fakultě. Po promoci chtěl nejdříve dělat obor gynekologii, ale bylo mu sděleno, že nejdříve musí získat praxi v chirurgii. Nastoupil do nemocnice na Smíchově, což byla nemocnice soukromých zaměstnanců. Tato nemocnice mu nevyhovovala, protože tam nepřicházeli pacienti s akutními stavy, usoudil, že by se toho moc nenaučil. V roce 1947 nastoupil na chirurgii v nemocnici na Bulovce. Jeho největším chirurgickým zážitkem bylo, když musel otevřít osrdečník a sešívát prasklinu po bodnutí kindžálem. V roce 1969 vycestoval na rok do Northornu v Německu jako chirurg, jinak po celou dobu jeho kariéry lékaře zůstal na Bulovce. V roce 1974 byl jmenován primářem chirurgického oddělení a po devíti letech z funkce odešel do důchodu. Do nemocnice však stále docházel, pracoval na zkrácený úvazek, pak ji definitivně opustil v roce 1992, kdy mu bylo pětasedmdesát.⁶

RYTÍŘ ZA ROK 1997:

2.4. Profesor MUDr. Josef Marek, DrSc.

Pan Josef Marek mě zaujal jednak oborem, kterým se zabýval, což je endokrinologie, lékařský obor zabývající se studiem žláz s vnitřní sekrecí, jejich produkty (hormony) a diagnózou i léčbou jejich poruch. A také mě zaujal jeho přístupem k pacientům, byl srdečný, vstřícný a choval k nim velkou empatii.

Narodil se 23. 1. 1936 v Praze, otec byl středoškolský profesor a matka byla žena v domácnosti. I když Marek byl z ateistické rodiny, byl silně věřící. Medicína se mu líbila už od čtrnácti let, na lékařské fakultě v Plzni byl premiant a dokonce vyhrál celostátní soutěž studentských vědeckých kroužků. Na medicíně také poznal svoji budoucí ženu, která byla rovněž vynikající studentkou. Mladý doktor Josef Marek měl zrovna službu na 3.interní klinice v Praze, kde v tu dobu ležela Olga Scheinpflugová, manželka Karla Čapka. Měla několik dní angínu pectoris. Přitížilo se jí a vypadalo to na začínající infarkt myokardu. I přes

⁶ PACNER, K., RIEBAUEROVÁ, M. *Rytíři lékařského stavu*, s.60-78

velice bleskovou a svědomitou pomoc pana Marka žena upadla do kariogenního šoku a zemřela. Tehdy se vedli debaty, že jí někdo otrávil, protože věděla nějaká fakta o Masarykově smrti. Marek udal jako příčinu smrti infarkt a tato příhoda mu zachránila kariéru v době normalizačních prověrek. Někdo si v komisi, která Marka kádřovala, vzpomněl na tuto událost a ke cti Josefa Marka přičetl, že mírnil davovou hysterii kolem tohoto případu smrti Olgy Scheinpflugové. Za totality ve svém působení na klinice musel dělat ústupky, například být členy Svazu československo-sovětského přátelství. Na klinice ho nechali pracovat na přechodný pracovní poměr dva měsíce a až do roku 1972 si to musel stále prodlužovat. V roce 1972 odjel na stáž do Marseille k profesoru Jeanu Vagueovi, známému endokrinologovi a obezitologovi. Marek se na stáži naučil hodně novinek, nejvýznamnější byla, metoda měření prolaktinu, když má člověk tohoto hormonu hypofýzy mnoho, brzdí to činnost vaječnicků u žen a varlat u mužů. Tyto hormony si pan Marek dovezl domů v malé lahvičce a v plastovém polystyrénovém kýblu. S lahvičkou šel za vynikajícím endokrinologem Vratislavem Schreiberem a zeptal se ho, zda má prolaktin budoucnost a on mu odpověděl, že ne. Hned na to začali vycházet o prolaktinu odborné práce, sám Marek také sepsal jednu s názvem *Prolaktin*. V roce 1984 získal doktorát za práci *Růstový hormon, somatomedinya prolaktin v klinice*.⁷ Titul profesora získal až po roce 1990, protože nebyl ve straně. Markovi největší lásky byly Markétka, jeho dcerka a hypofýza. Marek pracoval v nemocnici často až do pozdních večerních hodin. Je to velice schopný lékař, po revoluci vedl třetí interní kliniku, endokrinologické laboratoře, vědeckou radu ministerstva zdravotnictví, byl viceprezidentem České lékařské komory, v roce 2001 se stal vedoucím České endokrinologické společnosti.⁸

RYTÍŘ ZA ROK 1998:

2.5. Profesor MUDr. Václav Vojtěch Tošovský, DrSc.

Tento pan profesor mě zaujal tím faktem, že život je z velké části o náhodách a osudech, podobně jako jeho náhodný výběr oboru, ve kterém se nakonec stal špičkou. Také mě zaujal jeho sklon k umění, zajímal se o literaturu a sám psal knihy, jak odborné, tak i beletrii.

⁷ PACNER, K., RIEBAUEROVÁ, M. *Rytíři lékařského stavu*, s.92

⁸ PACNER, K., RIEBAUEROVÁ, M. *Rytíři lékařského stavu*, s.79-98

Narodil se 1. 7. 1912 v Proseči u Skutče. Po vojně se na popud své nastávající chotě dostal na oddělení dětské chirurgie a ortopedie, přesto začínající doktor váhal, protože chtěl být spíše praktickým lékařem v rodné Proseči. V roce 1943 Němci zabrali nemocnici, kde Tošovský pracoval a udělali z ní svojí dětskou nemocnici a tu českou přesunuli jinam. V této době bylo pediatriů v Praze velice málo, proto pracovali dnem i nocí a většinou řešili problémy s kýlymi, polámané kosti, ale také záněty slepého střeva, na které při komplikacích umírala až čtvrtina dětských pacientů. Lékaři se nedovedli vypořádat s otravou krve, penicilín byl teprve nedávno objeven. Zmínku o něm donesl farmakolog Zdeněk Köcher, který o něm slyšel z radia BBC. Jednou měl Tošovský na klinice děvče se zánětem kostní dřene a přes veškerou chirurgickou pomoc děvče umíralo, zánět napadl stehenní kost a rozšiřoval se dále do ostatních kostí a kloubů. Tenkrát s panem Köcherem zkusili penicilín vyrobit, aby zachránili dívce život. Ze smíchovského pivovaru získali mladinku, kterou naočkovali zelenou plísní rostoucí na zavařenině. Tekutina, na níž plíseň rostla, se odebrala, přefiltrovala a vysterilizovala. Lékaři zvažovali, zda mají tento jejich pokus využít, či ne, protože hrozila těžká alergická reakce na penicilín. Se souhlasem bezmocných a zoufalých rodičů dívky nakonec penicilín byl použit. Aplikovali ho dívence nitrožilně každé tři hodiny a její stav se začal lepší. Nevěděli, zda to opravdu bylo vyrobeným preparátem, či poslední operací, kde vyňali mnoho hnisu, anebo se probral dívčiny imunitní systém? Jen věděli, že už takhle riskovat nikdy nebudou. Po druhé světové válce byl penicilín dodán Československu Američany. V roce 1947 odletěl Tošovský pracovně na půl roku do Ameriky k profesorovi Thomsonovi. Sledoval tamější práci.,,Obdivoval jsem, s jakou vervou dokázal každý zastávat svůj názor, který se mohl zcela lišit od názorů šéfa, a i když se mohl zdát třebaš naivní, nikdy, zdůrazňuji nikdy, nebyl podmětem k nějaké ironické poznámce anebo dokonce příčinou pohrdání,“ napsal Tošovský ve svých pamětech.⁹ Domů se vrátil v roce 1948. Vybaven americkými informacemi, zkušenostmi a poznatky operoval vrozené vady trávicího ústrojí těch nejmenších dětí. V tuto dobu vznikla shodou okolností i 3. Dětská klinika, která sídlila ve stejné budově a s jejím přednostou Ottem Vychitilem Tošovský rád spolupracoval při závažnějších případech. Nakonec spolu v roce 1954 napsali monografii o těchto vrozených vadách a sám Tošovský ještě napsal *Náhlé příhody břišní u dětí*. Chtěl také uplatnit metodu kolegy Blounta, která jednoznačně říká, že zlomené kosti na rukou, nebo nohou se nemusí vždy hned operovat, v některých případech srostou samy, ale musí se znehybnět. Kost dítěte je schopná obnovy a přestavby, proto některé úchyly, které chirurgové ponechají, se

⁹ PACNER, K., RIEBAUEROVÁ, M. *Rytíři lékařského stavu*, s.106

vyrovnají samy. Tato metoda se potvrdila, atak Tošovský s kolegy sepsal knihu *Dětské zlomeniny*, kde shrnul své veškeré znalosti. Docenturu získal v roce 1954 a začal učit budoucí sestry na zdravotnické škole a mediky na lékařské fakultě. Několikrát mu nabízeli, ať vstoupí do strany KSČ, ale vždy se nějak vymluvil a odmítal to. V roce 1968 udělal profesora, ale měl menší plat než komunističtí profesori. V létě 1978 se klinika dětské chirurgie přesunula do nové budovy v pražském Motole. Rozvíjelo se zde mnoho směrů, jako jsou onkologie, kardiologie, neurochirurgie. V roce 1979 odešel profesor Tošovský do důchodu, ale i tak dál pracoval a jednou týdně operoval. Jak už se zmiňuji na začátku, miloval literaturu. Zajímal se o spisovatele Thomase Manna, který za vlády Hitlera utekl z Německa do Československa do Proseče. Z tohoto příběhu vznikla kniha *Moje proseč a Thomas Mann*. Také napsal knihu, *Neboj se, nebude to bolet*, která pojednává o narkózách.¹⁰

RYTÍŘ ZA ROK 2000:

2.6. Profesor MUDr. Zdeněk Mařatka, DrSc.

Pan Mařatka je pro mě důležitý jednak pro to, že je to syn slavného českého sochaře Josefa Mařatky, který navazoval na Myslbekovu tradici. Líbí se mi také, že i přes opakované šance a nabídky emigrovat zůstal, i když tvrdě nesouhlasil s tehdejšími režimem. A hlavně se zasloužil o rozvoj gastroenterologie a endoskopie v Československu.

Narodil se 27. 6. 1914 v Praze a zažil osm politických režimů. S otce neměl moc vřelý vztah, pořád se jen zabýval svým uměním a byl velice pracovitý. Jeho otec nechtěl ani žádné děti, prý by ho rušili při tvorbě, a když si pořídil nový ateliér, tak vytrhal telefonní dráty, to aby ho nikdo nerušil při tvorbě. Zdeněk si hrál na dvoře s dětmi Antonína Dvořáka, ten dokonce doporučil Zdeněkovo otce Josefa na konzervatoř, protože výborně hrál na trubku, ale výtvarné umění miloval více. K medicíně se Zdeněk dostal, protože sám trpěl jako dítě zaživacími obtížemi. O medicínu se začal zajímat už v gymnáziu, nejspíš to zdědil po strýcovi Ladislavu Procházkovi, který byl několikrát ministr zdravotnictví a také významný hygienik, ale i vynikající hudebník, který složil několik oper. Hudební umění zdědil Mařatkův

¹⁰ PACNER, K., RIEBAUEROVÁ, M. *Rytíři lékařského stavu*, s.99-107

nejmladší syn Kryštof, který je dnes uznávaným skladatelem v Paříži. Mařatka po své promoci na lékařské fakultě hned narukoval na vojenskou službu. Po vojenské službě nastoupil na druhé interní klinice Všeobecné fakultní nemocnice, kde pracovala věhlasná osobnost profesor Pelnář, který zavedl na klinice specializace jednotlivých oborů a jeho rukama prošli výborní kardiologové, endokrinologové a diabetologové. Gastroenterologii nevěnoval takovou pozornost, a to byla příležitost pro Mařatku. Byl Pelnářův a Vančurův oblíbenec, docent vančura mu svěřil práci knihovníka a Pelnář zase přepisování a dohled nad jeho prací *Patologie a terapie nemocíh vnitřních*. V roce 1939, když vypukla válka, uchránili ho před službou lékaře u protektorátní policie. Pak přišel rozkaz, že na oddělení smějí zůstat jen čtyři lidé a ostatní mají odjet do bombardovaných oblastí říše. Mařatka byl nejmladší, až pátý, ale naštěstí pro něj v Plzni zatkli profesora Šimera, a tak Mařatka nastoupil na jeho místo. V roce 1942 se oženil a měl prvního syna. V té době připravoval monografii o zánětu tlustého střeva, tzv. ulcerózní kolitidě. Rozhodl se také navštívit na půl roku USA. V Chicágu bydlel u strýce a zaobíral se svojí hypotézou, že vředovité záněty tlustého střeva nejsou infekčního původu. Z Amerických novin se dozvěděl o komunistickém převratu v Československu, někteří jeho kolegové chtěli zůstat ve Státech, ale Mařatka přemýšlel, jak dostane svojí rodinu do USA přes hranice. Nechtěl je tam nechávat, měl tam tříletého syna, roční dvojčata, nemocnou maminku a ženu. Nakonec se vrátil a celých deset let se za hranice nepodíval. Po převratu se také přesunul z kliniky do nemocnice na Bulovce, kde byl dvacet šest let. Zajímala ho spíše vědecká práce, ale nakonec skončil jako pedagog a klinik. Uspořádal v Praze gastroenterologický kongres. V roce 1964 vyšla jeho první kniha *Praktická gastroenterologie*. V roce 1966 po návratu z kongresu v Tokiu, získal od firmy Olympus první gastrofibroskop a potom také od Americké firmy ACME první kolposkop. V roce 1968 odjel Mařatka za svojí druhou budoucí ženou do Itálie, do Československa se vrátili spolu zrovna v době, kdy sem vtrhly sovětské tanky. Utekli na tři týdny do Německa a Mařatkovi chodily lukrativní nabídky práce, ale i přes to se opět vrátil do Československa. Ředitel nemocnice na Bulovce zamaskoval jeho útěk, jako dovolenou a dovolil mu zde dále pracovat. O rok později byl Mařatka zvolen členem nového výboru gastroenterologické společnosti a novým vedoucím redaktorem časopisu *Československá gastroenterologie a výživa*. V roce 1976 byl jmenován presidentem Evropské společnosti trávicí endoskopie. Tento člověk byl proslulý nejen v Evropě, ale i ve Světě. Profesorem byl jmenován až v roce 1989, z politických důvodů. V roce 1999 vyšla Mařatkova kniha *Gastroenterologie*, doplněná obrazovými materiály od nejlepších světových autorů. Profesor Mařatka byl nejen velmi aktivní, dokonce do svých devadesáti tří let jezdil na kole a běhal na běžkách. Ve skvělé

kondici byl díky své životosprávě. Byl velice asketický. Nejedl tučná jídla, uzeniny a mnoho dalších nezdravých potravin, protože se chtěl vyhnout onemocnění aterosklerózou, nebo některá jiným a to ze špatného stravování. Také rád cestoval. Za svůj život podnikl Zdeněk Mařatka více než 130 cest do zahraničí. Nechal obnovit pomník věnovaný obětem 1. sv. války, který byl životním dílem jeho otce Josefa.¹¹

RYTÍŘ ZA ROK 2003:

2.7. Profesorka MUDr. Radana Königová, PhD.

Výběr této osoby nebyl zcela náhodný, důvodem není pouze fakt, že je to jediná žena, která získala toto ocenění, ale i obor, který je pro mne fascinujícím. Plastická chirurgie má velice slibnou budoucnost a s objevy stále nových a lepších technologií a materiálů, se bude zmíněný obor dále rozvíjet. Kdybych já sama vystudovala medicínu, chtěla bych se zabývat tímto oborem, je sice velmi náročné projít pětiletou atestací z chirurgického kmenu, ale po zvládnutí této nelehké zkoušky se z vás stane umělec, pracující s živým materiálem, kde výsledné dílo musí být přesné a dokonalé. Nejvíce oceňuji na plastické chirurgii pomoc právě při popáleninách a jiných neštěstích podobného typu. Dává poškozenému možnost opět se začlenit mezi lidi, bez toho aniž by se cítil jako netvor. Ke zkrášlující plastické chirurgii mám trochu odstup, přeci jen, každý jsme svým zevnějškem charakterističtí a do přírody se dle mého názoru nemá zasahovat.

Paní Königová byla velmi trpělivá a cílevědomá žena. Ve chvíli kdy chtěla nastoupit na medicínu, bylo jí to i přes úspěšné složení přijímací zkoušky zakázáno. Odvolala se na ministerstvo, od kterého se dozvěděla, že má v rodině moc lékařů a že nechtějí žádné lékařské rodinné tradice. Přes velké útrapy a vyřizování se nakonec na lékařskou fakultu v Praze zapsala. Narodila se 31. 7. 1930 v Řevnicích. Její otec zubař, byl její velký vzor po celý život. Po prvním ročníku studiu na medicíně jí otec řekl, že jestli chce dále dělat medicínu, musí se setkat s tím nejhorším a vzal jí na onkologické oddělení v Tuchoměřicích, kde jí zajistil na měsíc brigádu. Po promoci dostala umístěnku do karlovarského kraje, začala na interně v Podbořanech a měla ob den službu, protože bylo málo lékařů. Byla také výbornou tenistkou, kterou obdivovalo mnoho mužů, ale ona o ně nejevila žádný zájem. Zajímala jí pouze

¹¹ PACNER, K., RIEBAUEROVÁ, M. *Rytíři lékařského stavu*, s. 128-147

medicína. Po přeložení do Karlových Varů byla na traumatologii u primáře Rašovského. Později přešla k primáři Wachtfeidlovi na oddělení břišní chirurgie. Ráda operovala a nebála se ani těžších případů. Na základě toho jí poslali do Prahy na kliniku plastické chirurgie vedenou Františkem Burianem, zakladatelem tohoto oboru. Učil zde lékaře, kteří chtěli udělat atestace z oboru plastická chirurgie, a Radanu Königovou to velice zaujalo. V této době poznala i svého budoucího muže - právníka Jana Plachtu. Poznali se na tenisovém zápase, při společné hře smíšené čtyřhry. V roce 1961 se kvůli manželovi přesunula do Prahy a tam nastoupila na oddělení popáleninového centra za doktorku, která šla na mateřskou dovolenou. Jak už jsem psala výše, milovala výzvy. Lidé s těžkými popáleninami jí nevadili naopak, byla ráda, že jim mohla pomoci. Klinika se rozšiřovala, a tak Königovou přijali na stálo. V roce 1963 se nakazila žloutenkou B, od pacienta, kterého léčila. Tento akutní virový záchvat byl velice nebezpečný. Byla ve velmi špatném stavu, myslela, že to nepřežije. Nad nemocí nakonec zvítězila a v roce 1964 nastoupila na oddělení plastické chirurgie, kde nebylo tak vysoké nebezpečí nákazy, jako na popáleninách. Rok a půl dodržovala přísnou dietu, která jí pomohla zregenerovat poškozená játra. Na plastice dostala na starost děti s vrozenými vadami, většinou s rozštěpy rtů. Později pracovala i na dalších odděleních např. plastika ruky, mechanických úrazů, kožních nádorů atd. Navštívila i mnoho zemí, když jezdila pracovně na stáže. Léto 1969 byla na klinice plastické chirurgie ve Stockholmu, kam za ní přijel i manžel s oběma syny. To bylo období, kdy se v Československu uzavíraly hranice. Kolegové ze Švédska Königovou a její rodinu nabádali, ať emigrují a zůstanou. Oni však měli Čechy rádi, a tak se vrátili. Nastoupila zpět na kliniku a stala se vedoucí oddělení nově zřízené JIP na těžké popáleniny. V roce 1977 napsala svou první monografii *Rozsáhlé popáleninové trauma*, první publikace tohoto typu u nás. S kolegy zjišťovali, proč i v případech, kdy by pacient mohl přežít, lidé umírali. Zjistili, jak velký vliv má pacientova psychika, která i rozhoduje, zda bude žít, či ne. Proto požádali psychologa docenta Iva Pondělíčka, aby k jednotlivým typům pacientů vybíral jejich příbuzné, kteří by je mohli v traumatu podpořit. V cizině se o tomto tématu vůbec nepsalo, Na základě toho měli Königová s Pondělíčkem v roce 1982 referát na světovém kongresu v San Francisku a získali velké uznání. Vysvětlovali, že lékaři mají popálené lidi vrátit do života, nejde jen o přežití, ale i o kvalitu života. V roce 1983 Königová vydala knihu *Rekonstrukce a rehabilitace u popáleninového traumatu*. Také navštívila kongres v Indii v Bombaji. Hlavní důvod byl ten, aby odborníci ze světa pomohli tento obor rozvinout v Indii. Popáleniny tam měly jiný charakter než v Evropě, pacienti byly většinou ženy od sedmnácti do dvaceti osmi let. Dvě třetiny z nich byly pacientky, které manžel z různých důvodů vyhnal, a tradice byla, že se musely zapálit samy, anebo je zapálila

tchýně, protože bez manžela by se neuživily. Ženy v Indii nic neznamenal. V roce 1990 získala učitelskou hodnost a začala přednášet medikům. V roce 1991 jí prezident Václav Havel jmenoval na návrh ministra školství profesorkou. Rok na to jí zemřel manžel v devětašedesáti letech. I po této těžké ráně Königová pokračovala ve své práci a v roce 1999 vydala monografii *Komplexní léčba popálenin*. Za svojí celou kariéru měla nejraději operace a dodnes operuje. Od roku 1995 je v důchodu, ale stále funguje jako profesorka a učitelka mediků třetí lékařské fakulty v Praze. V polovině sedmdesátých let natočila pořad o jejím životě a práci televize Gen.¹²

RYTÍŘ ZA ROK 2004:

2.8. Profesor MUDr. Ota Gregor, DrSc.

Profesor Ota Gregor mne zaujal pro svou snahu povýšit psychosomatiku na lékařský obor, i přes skepticizmus některých kolegů.

Narodil se 4. 12. 1916 v Praze. Pocházel ze židovské rodiny a oba jeho rodiče zemřeli v nacistických plynových komorách za druhé světové války. Původně se jmenoval Gansov, ale po válce si jméno změnil, protože židé museli mít jména německá a pokud možno zvířecí. Ve svých třidvaceti letech se rozhodl spolu se svou přítelkyní Slávkou utéci přes Polsko do Anglie. A to hlavně z toho důvodu že dostal zprávu o tom, co se děje v hitlerovském Německu a tušil hrozbu, která hrozí židům. Poprvé jim útěk nevyšel. Byli chyceni v Polsku. Napodruhé už byl jejich útěk úspěšným. Do Anglie se nakonec dostali. Profesor Gregor zde bohužel nemohl studovat medicínu, a tak začal se studiem biochemii a v roce 1942 odpromoval. Z Čech se mu ostala se zpráva, že jeho rodiče jsou v Terezíně. Zasáhlo jej to natolik, že se dobrovolně přihlásil do vznikající Československé armády na Západě. Zúčastnil se druhé vlny vyloštění v Normandii. Po válce se Ota vrátil do Prahy a rodiče hledal. Dozvěděl se, že se vrátila pouze jeho sestra, kterou nemohl poznat. Byla nakrátko ostříhaná a velmi vyhublá. Po komunistickém převratu se jeho sestra vdala za jeho kamaráda a následně spolu emigrovali do Venezuely. Posléze se do Prahy vrátila i Slávka, Otova žena, která pracovala během války v Anglii u Červeného kříže. Syna nechala u rodičů v Anglii. Ve svých třiceti letech úspěšně odpromoval na lékařské fakultě a začal v nemocnici Sanops. V roce

¹² PACNER, K., RIEBAUEROVÁ, M. *Rytíři lékařského stavu*, s.190-211

1952 Gregorg přijal místo odborného asistenta na 1. Interní klinice. Zde se začal hlouběji zajímat o gastroenterologii a zejména o uropepsin. Zvýšená hladina této látky upozorňovala na různé nemoci. Jedna z nich byla rakovina žaludku. Tomuto onemocnění se věnoval celých patnáct let. Při pozorování zjistil, že vliv na propuknutí nemoci mají geny, výživa ale i stres, píše o tom v monografii *Včasná diagnóza rakoviny žaludku*. Světová zdravotnická organizace si Gregorga vybrala jako odborného poradce své centrály v Kodani. V roce 1967 byl jmenován profesorem. V této době byl už pět let na Fakultě dětského lékařství v nemocnici Pod Petřínem. Klinikou vedl od 1969 do 1976 a vytvořil zde vlastní školu, do níž patřili např. Jaroslav Blahoš, Václav Mazač, Jitka Zelenková a další. Od gastroenterologie se dostal až k psychosomatice. „Mnoho nemocných si stěžoval na bolest v oblasti žaludku, a přece jsem u nich nenašel žádnou objektivní organickou vadu,“ popisoval. „Oni prostě měli bolavou duši, jen to prostě nedokázali popsat jinak než jako bolest žaludku. Protože je to oblast nejmenší odolnosti, již člověk, když má psychické problémy, nejčastěji pláče.“¹³ Hodně častými příčinami byli vztahy v rodině a neuspokojivý sex. V této době byla psychosomatika odmítána jako obor. Někteří z Gregorových kolegů byli skeptičtí. V roce 1981 měl profesor Gregor na internistickém sjezdu ve Zlíně přednášku o psychosomatice vředové choroby. Ve svých osmdesáti letech si ještě doplnil atestaci z psychoterapie a byl velmi spokojen, když se v roce 1990 začala psychosomatiky přednášet medikům z lékařských fakult. V roce 1968 emigrovali oba jeho synové do Anglie. Gregorg byl v komunistické straně ve skupině intelektuálů s levicovým smýšlením. S komunistickou minulostí se vyrovnal v knize *Návraty*, kde se neomlouvá, ani nevymlouvá. S okupací v roce 1968 nesouhlasil a podepsal protestní dopisy na ministerstvo školství a rektorát univerzity. Následně byl vyškrtnut ze strany. V roce 1976 byl odvolán z funkce přednosty, kvůli emigraci jeho synů. Psal kromě odborných publikací i volnou trilogii o životním stylu tj. *Stárnout, to je kumšt, Zdravě žít, to je kumšt, Žít se stresem, to je kumšt*. Po nuceném odchodu pana Gregorga s ním týmu lékařů z nemocnice Pod Petřínem udržoval stále přátelství. Založili dokonce Klub přátel Oty Gregorga tzv. KPOG, který se každý rok scházel na profesorovi narozeniny. Tento lékařský velikán získal za svou kariéru mnoho ocenění, o kterých se zmiňuji v mé praktické části. Dožil se vysokého věku díky své životosprávě. Zemřel 24. 9. 2006 na mrtvici, či infarkt. Po jeho smrti se KPOG sešel a dohodli se, že se budou i nadále scházet každý rok.¹⁴

¹³PACNER, K., RIEBAUEROVÁ, M. *Rytíři lékařského stavu*, s.231

¹⁴PACNER, K., RIEBAUEROVÁ, M. *Rytíři lékařského stavu*, s. 212-235

RYTÍŘ ZA ROK 2006:

2.9. Profesor MUDr. Ivan Karel, DrSc.

Profesora Ivana Karla jsem si vybrala proto, že zvládl i přes nepřízeň osudu vystudovat medicínu za čtyři a půl roku a v oční chirurgii se dokázal svou pílí dostat na světově uznávanou špičku oftalmologů.

Když Ivan Karel ještě studoval na gymnáziu, byl s jedním spolužákem totálně nasazen k protiletadlové obraně. Jednoho dne Ivanovo otce odvedlo gestapo a Ivan už ho nikdy neviděl. Byl zavřený ve věznici na Pankráci a dva měsíce před koncem druhé světové války zemřel na úplavici. Rudolf Karel byl vynikající hudební skladatel, poslední žák Antonína Dvořáka. Na jaře 1944 pustili Ivana Karla z kasáren na týden, aby si udělal maturitu. Nechtěl se vrátit do kasáren, a tak chvíli jezdil po venkově se zájezdovým divadlem Urania. Po válce chtěl studovat medicínu. Bohužel dali přednost starším studentům, a tak si našel místo v hematologické laboratoři nemocnice na Královských Vinohradech. Na podzim roku 1945 se zapsal na lékařskou univerzitu. V té době šlo do prvního ročníku tři tisíce posluchačů, nahromadili se za šest let války, kdy vysoké školy byly uzavřené. I když Ivan neměl otce, studium si mohli dovolit, protože dostali určité finanční prostředky z otcova důchodu, který mu za dobu pobytu ve vězení nebyl vyplácen. Ivan Karel chtěl medicínu dokončit co nejdříve. Snažil se tedy udělat zkoušky v předstihu a dokázal medicínu vystudovat za čtyři a půl roku. Krátce po promoci se oženil. Z počátku chtěl být Ivan chirurgem, a tak dostal umístěnku do karlovarského kraje do nemocnice v Plané u Mariánských Lázní. Kromě chirurgie byla na tomto oddělení ještě gynekologie a porodnictví. Záhy musel absolvovat základní vojenský výcvik. Četař aspirant Karel sloužil v nemocnici Jaroměř v Josefově. Vojnu mu prodloužili na mimořádné cvičení v délce tří let a byl povýšen na kapitána. Profesně ho to hodně zdrželo, protože kolegyně, co s ním studovaly, už skládaly první atestace a on se teprve připravoval. Po vojně začal jako sekundář na druhé oftalmologické klinice profesora Jaromíra Kurze na Karlově. Klinika měla 120 lůžek. Zpočátku pracoval s Dr. Kubištovou na pokoji, kde ležely ženy se záněty, nádory a úrazy oka. Dva dny v týdnu se operovali děti. Oční klinika tehdy neměla vlastního anesteziologa, a proto profesor požádal Karla, aby zajistil anestezii u dětí. Karel s anesteziologií neměl zkušenosti, ale nakonec se domluvil na stupňované premedikaci, kdy podle váhy a věku dítěte každému vpravoval nejdříve do svalu a pak do žíly uklidňující léky. Když dítě usnulo, odnesl jej Karel na sál, kde mu lokálně umrtvili oko a operatér mohl

začít. Později se Karel začal zajímat o vrozenou slepotu a napsal o svém výzkumu dvanáct studií, které vyšly v renomovaných západních časopisech. V roce 1970 vedení komunistické strany rozhodlo, že si poslechnou názory lidí, včetně nestraníků a vytvořili komise, které si povolávali zaměstnance a ptali se jich, zda souhlasí s příchodem vojsk Varšavské smlouvy do republiky v srpnu 1968. Karel odpověděl, že nesouhlasí, ale v jeho kádrových spisech se tato odpověď neobjevila, protože členem komise byl docent Kusák a znal osud Ivanova otce Rudolfa, a tak onen nesouhlas zametl pod koberec. Karel neměl žádný negativní škraloup ve spisech a mohl zůstat na klinice. V roce 1976 se uskutečňovaly výměnné pobyty lékařů se Spolkovou republikou Německo a přednostka kliniky nabídla Karlovi, aby absolvoval stáž v Německu. Vybral si kliniky v Bonnu a Essenu, kde se chtěl zabývat o chirurgickou nápravu odchlípení sítnice, protože u nás tato problematika nebyla tak probádaná, jako na západě. Setkal se tam se dvěma způsoby operace. První způsob praktikovala profesorka Ingrid Kreissigová v Bonnu. Operoval se tak, že se trhlina sítnice zmrazila a uzavřela vtačením skléry v místě poškození plombou z pěnového silikonu. Ta se na sklěru poté přišila. Druhý způsob používal profesor Gret Mayer-Schwickerath z Essenu. Jednalo se o zmenšení obvodu oka silikonovým páskem, který se přišil na místo koagulované trhliny a než stehy utáhli, vypustili tekutinu zpod sítnice. Po návratu asistenta Karla do Čech docentka Votočková rozhodla, že bude všechny operace odchlípené sítnice vykonávat právě on. Přivezl do Čech použité drahé plomby, které se po sterilizaci daly stále využívat a od kolegů z Německa byly také posílány zbytky šicích a implantačních materiálů. Na základě těchto zkušeností vzniklo na klinice Centrum retinovitrealní chirurgie, které bylo nejen jediné v republice, ale i ve střední Evropě. Tento způsob operace se brzy rozšířil, a tak se u nás musela vymyslet technologie výroby plomb. Byl tím pověřen inženýr Václav Novák, který se zabýval využitím silikonového kaučuku ve zdravotnictví. Experimentoval s výrobou a po půl roce se mu podařilo vyvinout plomby podobné těm Americkým. V osmdesátých letech se výroba začala dělat ve velkém a jedna plomba přišla jen na pár desítek korun. To byl začátek moderní sítnicové chirurgie u nás.¹⁵ A tak byl docent Ivan Karel jedním z nejvyhledávanějších oftalmologů v Čechách, špička ve svém oboru. Operoval známé umělce, politiky a majitele velkých firem. Za některé operace vysoce postavených politiků získala klinika nemalý finanční obnos, za který se nakoupily nové mikroskopy a moderní oftalmologické přístroje. Profesor Karel také čím dál více využíval pro vyšetření krevního oběhu sítnice, terče zrakového nervu a cévnatky fluorescenční angiografii. Tato technika se mu osvědčila hlavně

¹⁵ PACNER, K., RIEBAUEROVÁ, M. *Rytíři lékařského stavu*, s.271

k určení změn v oku při cukrovce, zánětu, či nádoru. Napsal o tom 21 studií, které byly otištěny i ve světě. Poznatky o fluorescenční angiografii chtěl využít pro získání své docentury, kterou nakonec získal až po osmi letech v roce 1984. V roce 1990 se stal profesorem a hned na to mu nabídli místo přednosta 1. oční kliniky. To ovšem odmítl, protože nechtěl opustit 2. oční kliniku, kde vybudoval vitreoretinální centrum. Od roku 1998 je v důchodu, stále dochází na kliniku jako konzultant a jednou týdně operuje. Po odchodu do důchodu ho začala zajímat problematika degenerace středu sítnice způsobená stárnutím, která vede k takové slepotě, že člověk je schopný se orientovat, ale už nedokáže nic přečíst. I ve svém pokročilém věku je velice aktivní, hodně často jezdí se svojí dcerou v zimě lyžovat. Miluje divadlo a svojí zahradu. Publikoval 162 studií a z toho několik i v zahraničí a získal i mnoho cen za svou odbornou činnost.¹⁶

RYTÍŘI ZA ROK 2007:

2.10. Profesor MUDr. Jaroslav Blahoš, DrSc.

O výběru této osobnosti jsem neměla nejmenší pochybnosti. Jedná se o opravdového velikána v lékařství, který dosáhl snad na úplný vrchol v tomto oboru tím, že se stal šéfem osmi miliónům lékařů. Je to opravdu Pan doktor, který umí pěti světovými jazyky.

Pocházel z Horažďovic a jeho otec byl velice významný právník. Když byl Blahoš ještě kluk, koupili si jeho rodiče vilu na Špičáku, kam rádi jezdívali, ale bohužel si jí moc neužili. Nejdříve jim byla zabavena Němci a potom komunisty. Na gymnáziu Jaroslav rád studoval jazyky, a dokonce, když Američané v roce 1945 osvobodili Horažďovice, tak na jedné oslavě dělal tlumočníka generálovi Pattonovi. Studoval němčinu, angličtinu, francouzštinu, latinu, staro-řečtinu a španělštinu. Po válce se rodina přestěhovala do Prahy, kde si otec otevřel advokátní kancelář. Po převzetí moci komunistů byl nucen jít pracovat jinam. Jaroslav Blahoš studoval lékařskou fakultu v Plzni a ještě jako medik vydal svojí první práci v časopise *Vnitřní lékařství*. Po vojně nastoupil do Výzkumného endokrinologického ústavu v Praze. Později Blahoš dostal nabídku odletět na stáž do Etiopie, jako mladý expert.

¹⁶ PACNER, K., RIEBAUEROVÁ, M. *Rytíři lékařského stavu*, s. 257-276

Tento pobyt v Africe mu zabral dva roky. Harar bylo město, kam se často stahovaly hyeny a sám Blahoš léčil mnoho případů pokousání od těchto zvířat. Jako hygienickou pomůcku v Hararu používali žiletku, kterou se velice často holili po celém těle jak muži, tak i ženy. Místní nemocnice ošetřovala chudé lidi zdarma. Od majetných hned u vstupu vybíral úředník poplatek. Evidence nemocných byla velice obtížná. Někteří dokonce ani nevěděli, jak se jmenují nebo kolik je jim let. Jediné na co se dalo spolehnout, bylo pohlaví. V této končině byly velice rozšířené nemoci, jako je TBC, tyfus, infekční žloutenka, malárie, pohlavní nemoci, a dokonce jedny z posledních případů pravých neštovic. Blahoš obdivoval to, že se tamější lékaři nebojí dostat do styku s takto infikovanými osobami. Některé nemoci se nedaly ani diagnostikovat, nic na ně nezabíralo. Dost možná šlo o začátek HIV, který se rozšířil a prozkoumal až v 90. letech. Po návratu z Etiopie, ředitel endokrinologického ústavu Šilink vyslal v roce 1963 Blahoše na endokrinologický sjezd do Lyonu ve Francii. V roce 1967 vyhrál konkurz na dva roky na kliniku profesora Klotze, která sídlila v Paříži. Ve Francii začal Blahoš zkoumat kalcitonin. Látku, která dokáže tlumit odbourávání kostního minerálu a napomáhá při léčbě osteoporózy. Ve velkých koncentracích jej můžeme nalézt u ryb, hlavně u lososů, kteří se stali materiálem pro zkoumání této látky. Francii si lékař zamiloval a byl tam skoro jako doma. Chvilí pracoval také jako lékař letecké společnosti Air France, kde se seznámil se svou druhou ženou. Po Sametové revoluci se stal Blahoš velice uznávaným lékařem, stal se populární mezi lidmi. Začalo se o něj zajímat Občanské fórum, ale jemu se do politiky příliš nechtělo. Raději zvolil angažmá v medicínských funkcích. V roce 1990 byl zvolen předsedou České lékařské společnosti Jana Evangelisty Purkyně. Založil spolek českých frankofonních lékařů. Neplánovitě navštívila Blahošovu kliniku i Bernardette Chiraková, manželka francouzského prezidenta. Stal se členem Francouzské Národní lékařské akademie. V roce 1998, na světovém sjezdu Lékařské asociace v Ottavě byl Blahoš nominován na prezidenta této nevládní asociace. Tuto soutěž nakonec vyhrál a stal se prezidentem osmi miliónů lékařů. Bylo to pro něj něco neuvěřitelného a nepředstavitelného. Inaugurován byl jako 51. Prezident v Tel Avivu 15. 10. 1999.¹⁷ Pak získal státní vyznamenání, které mu předal jeho oblíbenec Václav Havel. Vyznamenání, o kterém se nejčastěji zmiňuje, je čestné občanství, které mu udělilo město Horažďovice. Pan Blahoš je dokladem toho, že umět několik jazyků je veliká výhoda. Aktivně využíval angličtinu, francouzštinu, ruštinu, španělštinu a němčinu. V roce 1989 převzal vedení nemocnice Pod Petřínem a byl opravdu přísným šéfem. Chtěl zodpovědné vedení dokumentace a hlavně

¹⁷PACNER, K. BOBŮRKOVÁ, E.: *Významní čeští lékaři*, s.20

přívětivé chování k pacientům. Neupravené mediky nepouštěl na vizitu a lékaři si nesměli před pacienty tykat se zdravotnickým personálem. V roce 1993 přešel do Ústřední vojenské nemocnice a založil zde osteocentrum. Dodnes ordinuje jeden až dva dny v týdnu na ambulanci.¹⁸

RYTÍŘ ZA ROK 2008:

2.11. Profesor MUDr. Václav Špičák, CSc.

Tohoto pána jsem si vybrala z důvodu jeho iniciativy vybudovat v Československu první dětskou alergologii. I přes nesouhlas s tehdejším režimem se dokázal vypracovat na světovou úroveň a udržet přátelské vztahy s kolegy z New Yorku a Francie.

Pocházel ze tří sourozenců, narodil se 14. 1. 1929 v Praze. Jeho otec byl vyučený krejčí, bohužel však při první světové válce přišel o oko, a tak začal pracovat u Ústřední sociální pojišťovny. Jako malý kluk byl Václav Špičák často nemocný, okolo třetího roku dostal těžký zánět středního ucha, který skončil operací. Později mu špatně srostl loket, který si zlomil při dětské hře. V devíti letech měl spálu a na základní škole zjistili, že má nekoordinované pohyby. Tato nemoc se nazývala chorea minor. Chlapec absolvoval dlouhou rekonvalescenci a skoro nic nesměl dělat. Po válce, když se chopili moci komunisti, pan Špičák do strany nevstoupil. Měl vzor doma, protože jeho rodiče byli sociální demokraté. Po ukončení gymnázia se rozhodoval, zda půjde na hereckou školu AMU nebo na medicínu. Ke zvolení školy ho inspirovala Holečkova kniha *U Nás*, kde spisovatel v jednom odstavci píše, že člověku je nejbližší kněz a lékař. Vybral si tedy lékařskou fakultu. Když byl Václav v prvním ročníku na medicíně, zemřel mu otec. Chtěl dělat pro republiku to nejlepší, a tak v roce 1950 vstoupil do KSČ. Na jaře 1953 vláda rozdělila fakultu všeobecného lékařství na fakultu dětského lékařství a fakultu hygieny. Špičák se rozhodl jít na pediatrii, kam šlo ze čtyř set studentů pouze sto dvacet. V šestém ročníku měl za úkol na seminář psát o chorobě z přecitlivělosti krve na určité bakterie. Musel tedy načerpat hodně vědomostí o alergiích. Po promoci dostal umístěnku do Ústí nad Labem na pediatrii. V té době byla v severních Čechách vysoká úmrtnost kojenců. Hlavními příčinami byly záněty plic, astma a dehydratace.

¹⁸ PACNER, K. BOBŮRKOVÁ, E.: *Významní čeští lékaři*, s. 18-30

V té době se mladý Špičák zamiloval do jedné ze sester a ihned se s ní oženil. Děkan Houšťek chtěl vybudovat na fakultě vědeckou základnu, a tak oslovil nejlepší absolventy pediatrie, aby s ním navázali spolupráci. Václav se přihlásil a po roce se vrátil do Prahy na první dětskou kliniku na Karlově, kterou vedl profesor Švejcar. Jako téma k aspirantuře si Špičák vybral téma alergologie. Byl poslán za doktorkou Bělskou, která už dříve pečovala o alergiky a astmatiky. Dále pak za doktorem Liškou, který byl skutečným zakladatelem československé alergologie. Třetím zdrojem znalostí mu byla doktorka Rašková, vedoucí Farmakologického ústavu pediatrické fakulty. Na jaře 1957 Špičák obhájil svoji disertaci na kandidáta lékařských věd, která se věnovala dětskému astmatu v prvních letech života. Dále pak hledáním preparátů k léčení zmíněné choroby. U profesorky Raškové strávil Špičák tři roky a výborně se o něj starala. Nabídla mu stipendium ve Francii, v Imunologickém ústavu profesora Bernarda Halperna. Odjel tam a dostal za úkol zkoumat možnost uvolňování histaminu na potkanech a jeho blokování antihistamiky. Jeho vedoucí, profesor Halpern byl prezidentem Světové alergologické asociace. Pro Špičáka byl velkým vzorem. Také se učil od profesora Debréa, slavného pediatra, profesora Radoua, velikána v alergologii a vnuka slavného mikrobiologa Luise Pasreura. V roce 1961 se konal v New Yorku světový alergologický kongres a pan Špičák se ho zúčastnil s francouzskou delegací. Po návratu z Francie Špičák navrhl Švejcarovi, aby zřídil na klinice samostatné oddělení alergologie pro děti. Tehdy u nás neexistovala alergologie pouze pro děti. Špičákův záměr se vydařil a vzniklo u nás první československé oddělení dětské alergologie. Od počátku se tým lékařů soustředil na astma kojenců a malých dětí. Na klinice si také našel svou druhou ženu, která byla odbornou asistentkou. Věnovala se intenzivní péči o kojence a batolata. Doktor Špičák rozvíjel kontakty s Paříží i s New Yorkem a připravil Československo-francouzské alergologické dny. Také organizoval malé konference evropské akademie. V listopadu 1968 vypukla na vysokých školách stávková hnutí. Nesouhlasili se vstupem vojsk Varšavské smlouvy do Československé republiky. Docent Špičák se přidal ke studentům. V roce 1969 se účastnil kongresu v Lisabonu, hned potom předsedal sekci na sjezdu evropské akademie v Ženevě. Špičák veřejně projevoval svůj nesouhlas s režimem, až byl jednoho dne také pozván k pohovoru. Požadovali po něm, aby změnil svůj negativní postoj ke straně. Špičák nechtěl zradit sebe ani studenty, a tak odmítl. Několik týdnů na to, dostal přípis, který ho z rozhodnutí stranické organizace zbavil práce na klinice a vyřadil z pedagogické činnosti. Byl degradován na vědeckého pracovníka nejnižšího stupně. Když chtěl jít do své imunologické laboratoře, kterou sám založil, zámek byl vyměněn. Mohl alespoň docházet do své alergologické ambulance, ordinovat a dále udržoval styky s evropskou akademií. V roce 1977 ředitelka

Dětské fakultní nemocnice poskytla docentu Špičákovi možnost nástupu na plný úvazek. V tentýž rok se v Praze konal evropský kongres alergologie a klinické imunologie, který měl obrovský úspěch. Pan Špičák byl zvolen vicepresidentem Evropské akademie alergologie, bez schválení KSČ. Nakonec jim nezbylo nic jiného, než mu jako vicepresidentovi umožnit cestovat na západ. Vývoj oboru pokračoval. Bádali na tom, jaké existují protilátky proti alergiím, jak se alergie vyvíjí, jaké existují alergeny. V roce 1980 Špičák vyhrál konkurz na primáře infekční kliniky nemocnice Na Bulovce. S kolegy na klinice zkoumali např. roztoče, kdy připravili roztočové roztoky pro krevní diagnostické testy i pro vakcíny. Roztoči jsou univerzálním zdrojem alergie a jsou prakticky všude. Špičák dokazuje ten fakt, že alergie začíná v dětství. Ani astma tak nemá věkové hranice, začíná už u kojenců. Od roku 1971 pořádal Špičák letní tábory pro děti, trpící alergií. Tyto tábory sponzorují některé farmaceutické firmy, takže nejsou pro rodiče příliš finančně nákladné. Dnes se stále více rozšiřují alergie na potraviny, protože výrobci do nich přidávají látky, které prodlužují jejich trvanlivost, nebo zlepšují jejich chuť. Tím přispívají k alergickým reakcím konzumentů těchto potravin. Velice častá alergie bývá na ořechy. Je dokázáno, že lidem, kteří jsou alergičtí na pyl, brzy začnou vadit alergeny zvířecí srsti a roztoči. Alergie může být do určité míry i dědičná. V roce 1989 byl docent Špičák plně rehabilitován, byl jmenován sekretářem předsednictva České lékařské společnosti J. E. Purkyně. V roce 1994 byl jmenován profesorem a v roce 1996 byl pozván Světovou zdravotnickou organizací do pracovní skupiny pro globální strategii léčbu a prevenci astmatu. Nyní vede oborovou komisi v rámci České lékařské komory. Řídí dva časopisy o alergiích, astmatu a bronchitidě. Jeden z časopisů je pro laiky, druhý pro lékaře. Vydal i monografie *Astma od dětství do dospělosti*, *Bydlení pro alergiky* a učebnici *Alergologie*.¹⁹

¹⁹ PACNER, K. BOBŮRKOVÁ, E.: *Významní čeští lékaři*, s. 7-17

RYTÍŘ ZA ROK 2009:

2.12. MUDr. Hugo Engelhart

Tento člověk je pro mne velmi důležitou osobností. Již v mládí byl vtažen do války a jako dospělý byl nespravedlivě potrestán. V jeho životě bylo mnoho boje a strachu, ale nakonec byl za svou trpělivost a výdrž řádně oceněn a rehabilitován.

Hugo se narodil 13. 3. 1926 Česko- německé rodině zubařů, kteří žili v Děčíně. Rodiče se rozvedli kvůli rozdílným názorům na politiku. Otec byl německý nacionalista a souhlasil s Hitlerem, matka byla proti. Děčín zabralo Německo v roce 1938, ale i tak zde zůstalo mnoho Čechů. V roce 1944 ubývalo na bojištích německých vojáků, a tak verbovali do války jak starce, tak i mladé chlapce. Odvedli i Huga společně s celou septimou a sextou děčínského gymnázia. Když Huga zasáhl úlomek šrapnelu do nohy, odvezli ho do nemocnice ve Vídni. Poté směl domů. Po dvou týdnech se měl vrátit, ale nechtěl. Zůstal doma, věřil, že se blíží konec války. V sobotu si pro něj přišli polní četníci: „Zběhl jsi, máme tě odvést před soud.“ A za zběhnutí byl trest smrti.²⁰ Popravě ale unikl, protože při převozu vlakem, ve velkém zmatku utekl do jiného vlaku. Po válce si dodělal maturitu a šel na medicínu. Jeho bratr na práva. Bratra z fakulty z politických důvodů vyhodili, a tak se stal nakonec knězem, který působil nejdřív v Itálii a poté ve Švédsku. Hugo odpromoval a začal v nemocnici v Děčíně. Na vojnu nemusel kvůli vysokému tlaku. V roce 1955 měl telefonát z krajské vojenské zprávy, že má přijet do Ústí nad Labem. Jakmile tam dorazil, ihned ho hned zatkli a začali vyslýchat. Prý měl být členem protistátní skupiny vedené primářem Otem Švecem, kterého Hugo viděl jednou a vlastně jej ani neznal. Dostal 16 let vězení a desetiletou ztrátu občanských práv a nemožnost léčit. I přesto fungoval jako vězeňský lékař v Praze na Pankráci. Z Pankráce ho převezli do Bartolomějské 9, kde rok přijímal nové vězně a zjišťoval jejich zdravotní stav. V roce 1956 podal návrh k odvolání. Ten byl zamítnut. Na jaře 1960 vyhlásila komunistická vláda amnestii pro politické vězně. Byl tedy propuštěn, ale ordinovat nesměl, protože ztratil občanská práva po dobu deseti let. Když žádal o práci v jiném oboru, musel si zajistit občanskou legitimaci na okresním velitelství Státní bezpečnosti, kde mu náčelník sdělil, že zde potřebují lékaře. Tak mohl spolu s doktorem Švecem opět ordinovat. Po dvou letech Hugo žádal o přeložení do nedalekých Verneřovic, kde by pracoval jako

²⁰PACNER, K. BOBŮRKOVÁ, E.: *Významní čeští lékaři*, s.31

závodní lékař. Vždy toužil po práci obvodního lékaře na venkově, což to se mu nakonec splnilo. Práce na venkově je jiná než ve městě. Musel jezdit za lidmi domů, a občas suploval za chirurga. Když neordinoval pediatr, tak i za něj. Spolu s dalšími bývalými vězni byl ve spolku K 231. V roce 1968 se v Praze konal sjezd tohoto spolku. Spolu s Ottou Švecem zveřejnili adresy, aby se na nich přihlásili muklové, kteří chtějí vstoupit do pobočky K231. Slovo mukl vymysleli političtí vězni: muž určený k likvidaci. Tajná policie mu vyhrožovala, aby zanechal zakládání nelegálních organizací, jako je K 231. Po revoluci byl Engelhart plně rehabilitován a jel opět na Konfederaci politických vězňů, kde zakládal Děčínskou pobočku. Zvolili ho předsedou okresního sdružení a byl také členem rady celostátního vedení. O Hugovi Engelhardovi byl natočen krátký studentský film místního gymnázia *Několik řádků v učebnici?* Po celý život zůstal věrný ideálu svobody. Byl pěšákem medicíny, bojovníkem z první linie války o život a zdraví svých pacientů.²¹

3 INSPIRACE

Začnu-li psát o svých inspiračních zdrojích, musím podotknout, že jsem se neinspirovala žádným konkrétním autorem, či dílem. Ačkoliv využívám v praktické části bakalářské práce kresebnou techniku, nejsem si vědoma, že bych konkrétně nějakého autora kopírovala. Má kresebná tvorba je jako celek ovlivněna komiksem, který mě osobně velice zajímá. Mám své oblíbence, kteří mě inspirují v mých kresbách celkově. Uvedu zde např. Lewise Trondheima, francouzského autora krátkých stripů a animovaných filmů. Nebo českého autora Jiřího Gruse, který mě zaujal svou třídílnou řadou komiksů *Voleman*. Další, ale velice vzdálenou inspirace byl pro mě také pop art. Umělecký směr, který vznikl v 50. a 60. letech, se stal v Americe velice oblíbeným. Nejvíce mě zaujal jeden z hlavních představitelů tohoto směru Roy Lichtenstein, který tvořil své velké obrazy v komiksovém stylu.²² Aby mé tabule splňovaly svůj účel, porozhlížela jsem se po tom, jak by měla taková naučná tabule vypadat. Vzory jsem hledala hlavně ve škole na Západočeské univerzitě, v různých budovách, učebnách a knihovnách. Z těchto poznatků jsem se snažila vykonstruovat naučnou tabuli tak, aby byla srozumitelná, jednoduchá, poutavá a líbivá.

²¹PACNER, K. BOBŮRKOVÁ, E.: *Významní čeští lékaři*, s.37-43

²²RUHRBERG-SCHNECKENBURGER-FRICKEOVÁ-HOONES, *Umění dvacátého století*, s. 321

4 POPIS A VÝVOJ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

V této kapitole se budu snažit popsat vývoj mé bakalářské práce od nápadu až po vlastní realizaci. Z výtvarného hlediska budu popisovat techniku kresby, jaké materiály jsem požila k realizaci. Nakonec pak převod kresby do elektronické podoby a zakomponování spolu s textem do grafické podoby naučného plakátu.

4.1. Téma Práce

Otázkou tedy je proč jsem si vybrala právě toto téma? Odpověď je následující. Chtěla jsem připomenout studentům a veřejnosti, že nemáme ve společnosti k obdivu jen populární herce, zpěváky, sportovce atd., ale i skvělé vědce, biology a lékaře. Osobně medicínu obdivuji, je to velice zajímavý a dodnes zcela neprobádaný obor, který umožní člověku nahlédnout až do nejmenších detailů biologie, zdraví a nemoci člověka. Úkolem plakátů je, informovat mladé studenty, ale i širokou veřejnost o tom, že existuje čestné ocenění, které od roku 1996 uděluje Česká lékařská komora významným osobnostem, jež se zasloužili o rozvoj českého lékařství. Kombinace textových informací a kresebných schémat, které ilustrují daný problém, je dle mého názoru nejlepší pro čtení, lepší představu a efektivnější vstřebání informací. Lékaře mnoho lidí miluje a mnoho lidí odsuzuje. Ale řekněme si na rovinu, že pokud nás něco bolí a je nám zle, hned tyto lidi vyhledáváme a jsme schopni udělat cokoli, jen aby nám bylo lépe. Když nám lékař pomůže, tak v tu chvíli je náš hrdina. Podle toho mohu hodnotit vlastní práci lékaře, protože ti, kteří do své práce jdou s chutí a baví je to, tak ti jsou z velké části dobří lékaři, ti ostatní mohou být také dobří, ale nemohou být nejlepší. Záměrem tohoto tématu je rozvoj všeobecného vzdělání studentů a motivace k vyšším cílům a lepším výsledkům.

4.2. Technika zpracování

Ilustrace, které se objevují na plakátech, jsem tvořila pomocí pera a tuše, jedná se o lineární perokresbu bez šrafování, nebo jiného stínování. Velikost formátu papíru byla A4 a ve většině případů se jednalo o bílé čtvrtky. Snažila jsem se o jednoduchá a popisná schémata,

kteřá popisují odborné téma. Vytvořené ilustrace jsem převedla do elektronické podoby. Dále jsem na nich pracovala za pomoci jednotlivých funkcí grafických editorů. V Adobe Illustrator CS3 jsem se věnovala celkové úpravě plakátu.

Pro grafické zpracování naučné tabule jsem zvolila font typu Euromode CE. Tento typ písma jsem si vybrala z toho důvodu, že do kompozice velkého formátu výborně zapadne. Jedná se o bezpatkové písmo, které lze do krátkých textů použít, aniž bych se musela obávat jeho nečitelnosti. Řez písmen je normální a pro zvýraznění nadpisu, či jiné důležité věci v textu jsem zvolila tučný řez. Pro lepší čitelnost textu jsem použila zarovnání do bloku. To považuji i za úsporné řešení co se týká množství textu. Velmi dobře pak text koresponduje s obdélníkovým podkladem, jehož tvar co nejvěrněji kopíruje.

Vlastní kompozice se skládá ze tří částí. Horní část obsahuje stylizovaný portrét daného lékaře a vedle podobizny se nachází text, obsahující stručné shrnutí pracovního života vybrané osobnosti. Uprostřed formátu se objevuje stručný popis oboru, či nějaké medicínské problematiky, většinou i s popisnou ilustrací. V dolní části je rozebráno konkrétní téma, které souvisí s textem vprostřed plakátu, nebo výpis ocenění daného lékaře, jeho odborná a literární díla. Vedle spodního textu se opět nachází ilustrace. Barvy tabule hrají podřadnou roli, proto jsou tlumené a nevýrazné. Na každé plakátu je jedna podkladová barva, která se střídá se svým tmavším nebo světlejším odstínem. Barvy se střídají podle umístění textu a ilustrací tak, aby všechny části působily vyváženě a fungovaly jako celek. Výsledný formát mých prací čítá velikost velikosti B1, což je 100 x 70 cm.

5 ZÁVĚR

V praktické části mé bakalářské práce jsem vypracovala dvanáct kusů naučných tabulí na téma Rytíři lékařského stavu. Tyto tabule velikosti 100 x 70 cm představují populárně naučný zdroj informací určených studentům gymnázií, středních škol zaměřených na zdravotnictví, ale i široké veřejnosti. Tabule jsou tedy určené do interiéru školních budov. Můj záměr prezentovat mnou vybrané osobnosti a obory, jimiž se vybraní profesori zabývali, jsem dle mého názoru náležitě naplnila. V teoretické části práce jsem blíže představila dvanáct lékařů, kteří mě zaujali. Popsala jsem důvody výběru, inspiraci, téma a techniku zpracování. Závěrem bych chtěla podotknout, že po přečtení literatury, vyprávějící o životě těchto osobností, jsem si uvědomila, že by člověk měl být více průbojný a ambiciózní. Tito lidé jsou vzorným

příkladem trpělivosti a píce, kterou vložili jak do své práce, tak i do svého života. Myslím, že jsou výborným příkladem nejen pro mladé lidi.

6 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Tištěné zdroje

PACNER, K., RIEBAUEROVÁ, M. *Rytíři lékařského stavu. Životy*: 2007. ISBN 978-80-7243-318-6

PACNER, K. a kol. *Elita české medicíny 2*, Praha: Brána, 2010. ISBN 978-80-7243-475-6,

PhDr. ŘÍHOVÁ, Marie. *Kapitoly z dějin lékařství*, Praha: Karolinum, 2005. ISBN 80-246-1021-3

ZRZAVÝ, Josef. *Anatomie pro výtvarníky*. Praha: Avicenum, 1977.

MATOUŠEK, Miroslav. *Přehled dějinného vývoje lékařství*, Praha, 1982.

MARCO, Jindřich. *O grafice*. Praha: Mladá fronta, 1981. ISBN 978-80-253-0468-6.

JUNAS, J. *Průkopníci medicíny*. Praha, 1977.

RUHRBERG-SCHNECKENBURGER-FRICKEOVÁ-HOONES, *Umění dvacátého století*. Kolín: Taschen, 2004. ISBN 80-7209-521-8

TEISSIG, K., BRABCOVÁ, J. *Technika kresby*. Praha: Artia, 1986.

Prof.MUDr. ŠTORK, A. a kol. *Lékařské repetitorium*. Praha: Avicenum, 1981

Elektronické zdroje

Velký lékařský slovník[online]Dostupné z:

<<http://lekarske.slovniky.cz/>>Citováno dne[5.2.2013]

Reprodukt [online] Dostupné z:

<http://www.reprodukt.com/creator_info.php?creators_id=2>. Citováno dne [2012-04-10].

Komiksarium [online] Dostupné z:

<<http://www.komiksarium.cz/index.php/2008/10/page/2/>>. Citováno dne [2012-04-10].

7 RESUME

In the practical part of my thesis I worked out twelve educational boards on the theme of Knights of medical profession. These boards 100 x 70 cm represent a popularly educational resource for students of grammar schools, secondary schools focusing on health care, as well as for the general public. The boards are intended for the interior of school buildings. Firstly, I created the illustrations using pen and ink. Then I scanned the illustrations and transferred them into the graphics program Adobe Illustrator CS3. In this graphics program, I worked on the implementation of the posters, using a combination of illustrations with educational text. Finally I made the coloured background of the educational panels. The theoretical part of the thesis presents further information on doctors that I present to the panels. In addition, I describe my inspiration, technique of working, theme and the educational intent of my thesis. I wanted to use my work to motivate students to higher goals and greater achievements, while expanding their horizon in general education.

8 OBRAZOVÉ PŘÍLOHY

Obrazová příloha ke kapitole 3 – Inspirace

Obrázek č. 1

Lewis Trondheim

Zdroj: *Reprodukt* [online] Dostupné z:

<http://www.reprodukt.com/creator_info.php?creators_id=2>. Citováno dne [2012-04-10].

Obrázek č. 2

Jiří Grus

Voleman

Zdroj: Komiksarium [online] Dostupné z:

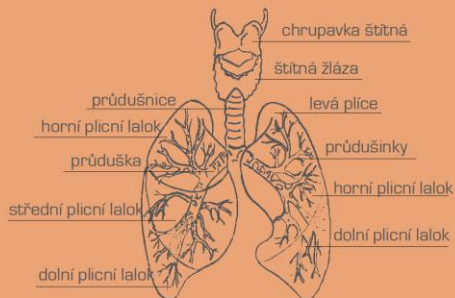
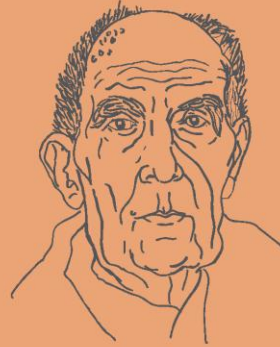
<<http://www.komiksarium.cz/index.php/2008/10/page/2/>>. Citováno dne [2012-04-10].

Obrazová příloha ke kapitole 4 - popis tvorby bakalářské práce

Prof. MUDr. Antonín Fingerland, DrSc.
(26. 2. 1900 - 27. 12. 1999)

Obor: Patologie

Roku 1924 byl asistent na Pražský patologicko-anatomický ústav prof. Jaroslava Hlavy. Byl prvním primářem Všeobecné okresní nemocnice v Hradci Králové. Od 1945 se stal přednostou Ústavu patologie LF UK v Hradci Králové. V této pozici působil až do roku 1970. V roce 1946 byl jmenován profesorem patologické anatomie. Zabýval se především infekčními a plicními nemocemi, věnoval se problematice patogenního vlivu kouření cigaret na vznik rakoviny plic a jiných chorob. V roce 1970 získal Purkyňovu cenu České lékařské společnosti Jana Evangelisty Purkyně. Dále mu byla udělena Zlatá medaile UK a Zlatá medaile Lékařské fakulty UK v Hradci Králové. V roce 1996 získal titul Rytíř českého lékařského stavu a v roce 1998 Medaili Josefa Hlávky. Byl čestný občan měst Jičína a Hradce Králové

Patologie je věda zabývající se diagnostikou nemocí a poruch živých systémů. Jejím cílem je studovat obecné mechanismy vzniku poškození živého systému a reakce na něj. Patologická anatomie, obor medicíny, který zkoumá morfologické tvarové projevy nemoci na organismu jako celku i na jednotlivých orgánech, a to na úrovni makroskopické pitva i mikroskopické histologie, histopatologie. Někdy je rozhodující pro stanovení diagnózy. Poznatky obecné patologie přestávají základní informace, které umožňují porozumět chorobným změnám.

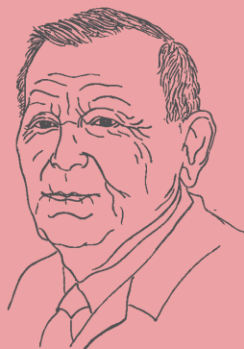
Rakovina onemocnění způsobené zhoubným nádorem, pro který je charakteristický nekontrolovaný růst s ničením okolních tkání, zakládání metastáz a celkové působení na organismus. Prorůstání nádoru do okolí může připomínat klepítka raka, což dalo název této chorobě i v jiných jazycích cancer, karcinom, Krebs. U člověka je nejčastějším zhoubným nádorem karcinom a jeho různé druhy. Nejde o jedno onemocnění, protože závisí na druhu nádoru a navíc i na stupni jeho zhoubnosti, který nemusí být vždy stejný. Nejčastěji postiženými orgány jsou u žen prsy a děložní hrdlo, u mužů plic. Dalšími častými nádory jsou nádory tlustého střeva a konečníku, prostaty, žaludku, leukemie atd.

Vyskytuje se sice převážně ve vyšším věku, ale některými nádory mohou trpět i děti pro něž jsou některé nádory typické. **Nádory** dělíme na nepravé např. pseudotumor nebo cysta a na pravé, které se dále dělí na nezhoubné a zhoubné. **Nezhoubné** nezakládá ložiska v jiných částech těla, roste omezeně a může utlačovat okolní orgány. **Zhoubné nádory** zakládají dceřiná ložiska, která se nazývají metastázy, pokud se zhoubný nádor nenalezne v čas následuje jeho rozlití téměř po celém těle a to způsobí smrt organismu.

Obrázek č. 3

Grafika- Prof. MUDr. Antonín Fingerland, DrSc.

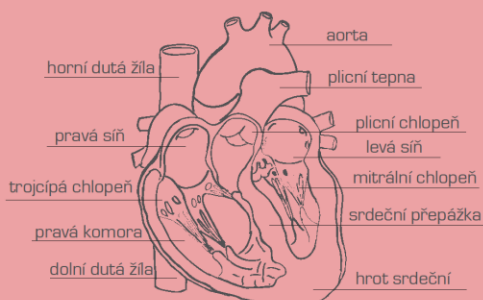

Prof. MUDr. Miloš Štejfa DrSc. FESC
(* 25.5.1929)

Obor: interní medicína a kardiologie.

Navázal na rodinnou tradici, jeho otec byl velice známý kardiolog prof. MUDr. Miloš Štejfa. Ve své odborné činnosti se zabývá ischemickou chorobou srdeční, akutním koronárním syndromem, srdečním selháním, kardiovaskulární farmakoterapií a prevencí. Je předsedou pracovní skupiny Srdeční selhání České kardiologické společnosti a České internistické společnosti. Napsal za svůj život 17 monografií a 240 odborných publikací. V roce 1990 se stal přednostou FN u sv. Anny v Brně. V letech 1991-1992 byl prvním poválečným prezidentem České lékařské komory. V roce 1996 byl pasován na Rytíře lékařského stavu. Lékařská fakulta Masarykovy univerzity mu v roce 1994 udělila medaili. V roce 1998 mu byl udělen titul emeritního profesora. V roce 2007 obdržel od České kardiologické společnosti Liebenského medaili.

Kardiologie je obor vnitřního lékařství zabývající se diagnostikou a ne chirurgickou terapií onemocnění srdce. Oblast zahrnuje diagnostiku vrozených srdečních vad, ischemické choroby, srdeční selhání a ostatní onemocnění srdce. Jako samostatný obor zabývající se onemocněním cév se vylučuje angiologie. Specialisti na tento obor se nazývají kardiologové.

Elektrokardiogram (zkráceně EKG) je grafický záznam elektrické aktivity srdečního svalu metodou elektrokardiografie. Je to záznam časové změny elektrického potenciálu způsobeného srdeční aktivitou. Představuje neinvazivní metodu funkčního vyšetření elektrické aktivity myokardu. Impuls pro kontrakci myokardu vzniká v tzv. sinoatriálním (SA) uzlu v oblasti pravé předsíně, odkud se šíří dál. Na záznamu se hodnotí tvary vln a kmitů, jejich výšky, a dále různé vzdálenosti. První vlna signálu, kterou můžeme na EKG záznamu vidět, je vlna P, která svědčí o depolarizaci předsíní, tedy o jejich kontrakci. Repolarizaci předsíní na EKG nejsme schopni rozpoznat, neboť tento signál je zastíněn daleko vyšším signálem, pocházejícím od depolarizace komor. Tento signál je charakterizován komplexem vln QRS. Vlna T svědčí o následné repolarizaci komor.

Obrázek č. 4

Grafika- Prof. MUDr. Miloš Štejfa, DrSc

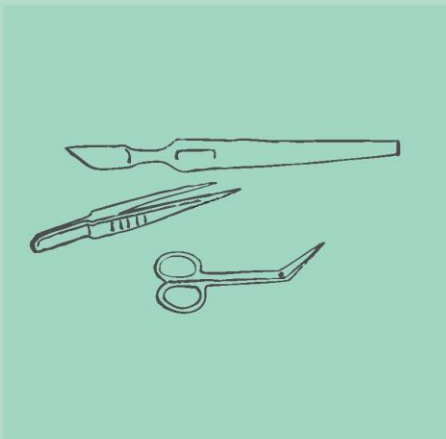
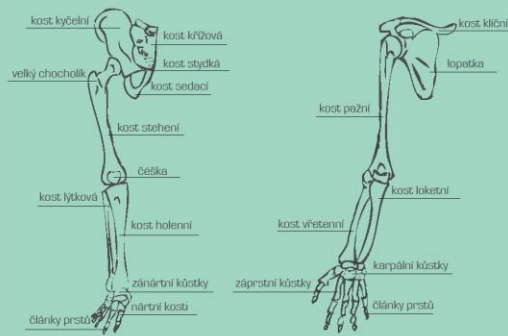

Brigádní generál v.v. MUDr. Josef Hercz
(* 11.8.1917- 9.12.2010)

Obor: chirurgie

Byl československý válečný veterán. Bojoval za druhé světové války ve Velké Británii proti nacistickému Německu. Rotný aspirant Josef Hercz byl v roce 1944 v bojích u Dunkerque jmenován velitelem průzkumné čety u motopraporu. Účastnil se bojů při obléhání Tobruku. V roce 1947 přešel na chirurgické oddělení nemocnice Na Bulovce, kde pracoval až do důchodu. Několik let byl místopředsedou Československé obce legionářské.

Chirurgie původně nebyla lékařským oborem, ale "řemeslem", což vyjadřuje i její název, který je složen z dvou slov: ruka (cheir) a pracovat (ergein) - tedy "ruční práce" jedná se tedy o lékařský obor, v němž dominuje "manuální práce". **Dnešní chirurgie** je lékařský obor, který se zabývá: léčením chorob, které vyžadují mechanický zásah do tkání ve formě nekrvavého nebo krvavého operačního výkonu, diagnostikou chirurgických onemocnění, studiem patologie chirurgických onemocnění, např. z hlediska indikace či kontraindikace chirurgického zásahu předoperační přípravy, pooperačního průběhu pozdních následků chirurgického zásahu prevence chirurgických onemocnění. Je tedy nutná úzká součinnost s ostatními lékařskými obory, např. gastroenterologie, radiodiagnostika, patologická anatomie a další...

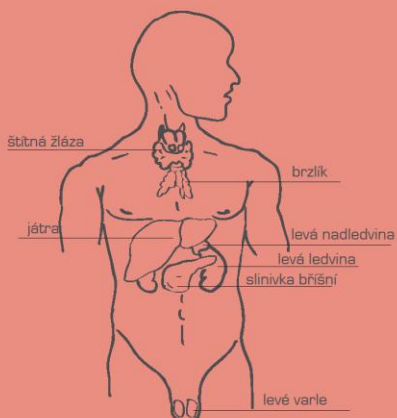
Ocenění MUDr. Josefa Hercze: Získal Československý válečný kříž, což je československé státní vyznamenání udělované příslušníkům československých a spojeneckých vojsk za osobní statečnost před nepřítelem. Roku 1996 byl pasován na Rytíře českého lékařského stavu. Roku 2004 získal Řád čestné legie. Roku 2005 mu byl propůjčen Řád Tomáše Garrigua Masaryka I. třídy.

Obrázek č. 5

Grafika- brig. gen. v.v. MUDr. Josef Hercz

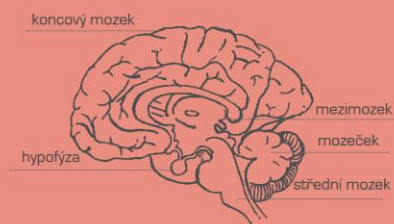
Prof. MUDr. Josef Marek, DrSc.
(* 23.1. 1936)

Obor: Vnitřní lékařství a endokrinologie
Působil v Klatovech a ve Fakultní nemocnici Plzeň.
Profesorem se stal v roce 1990. V letech 1990-2001 je přednostou III. interní kliniky Vojenské FN a 1. LF UK a ředitelem Laboratoře pro endokrinologii a metabolismus 1. LF UK. Publikační činnost profesora Marka je rozsáhlá, 342 článků v odborném tisku, z toho 104 v zahraničí, 3 monografie, 11 kapitol v dalších monografiích, je autorem dvou skript. Je člen v České endokrinologické společnosti. Rytířem lékařského stavu byl pasován za rok 1997.

Endokrinologie je odvětví medicíny zabývající se diagnózou a léčbou žláz s vnitřní sekrecí. Mezi tyto žlázy patří například nadledviny, pohlavní žlázy, podvěsek mozkový (hypofýza), štítná žláza, příštítná tělíska a slinivka břišní. Jsou to žlázy produkující hormony. Složitá soustava navzájem funkčně propojených orgánů, která výraznou měrou ovlivňuje většinu dějů v lidském organismu. Endokrinní žláza je žláza s vnitřní sekrecí, která nemá vývod a své výměšky (hormony) vylučuje přímo do krve. Tyto žlázy tvoří hormony, kterých v důsledku poruchy mohou tvořit buď málo nebo naopak nadbytek. Podle toho pak vznikají příznaky ze zvýšené či snížené funkce.

Hypofýza (podvěsek mozkový) je centrální endokrinní žláza, do velké míry nadřazená všem ostatním žlázám s vnitřní sekrecí v těle. Hypofýza je uložena na bázi lebky v jámě klínové kosti, která se pro svůj tvar nazývá turecké sedlo. Je spojena s hypothalamem, který ovládá její činnost. Skládá se z dvou částí. Přední část, se nazývá adenohypofýza. Zadní část se nazývá neurohypofýza. Produkce hormonů v adenohypofýze je regulována hypofýzotropními hormony produkovanými neurosekrečními neurony v hypothalamu. V neurohypofýze nedochází k syntéze hormonů. Hormony jsou produkovány neurony v jádrech hypothalamu. Hormony adenohypofýzy jsou: Růstový, luteotropní, thyreotropní, folikuly stimulující, luteinizační, adrenokortikotropní, endorfiny. Hormony neurohypofýzy jsou: Antidiuretický a oxytocin.

Obrázek č. 6

Grafika- Prof. MUDr. Josef Marek, DrSc

Prof. MUDr. Václav Vojtěch Tošovský, DrSc.
(1.7. 1912 – 26.11. 2007)

Byl světově uznávaným pediatrem, profesorem dětské chirurgie a ortopedie. Byl také autorem řady odborných i beletristických knih a významnou osobností Hnutí Pro život ČR. Po dokončení studii pracoval jako primář České dětské nemocnice v Praze na Karlově. Od roku 1945 působil na Klinice ortopedie a dětské chirurgie. V letech 1950–1953 byl primář na klinice dětské chirurgie v Praze-Motole. V letech 1953–1970 byl přednostou traumatologického oddělení. V roce 1998 získal titul Rytíř českého lékařského stavu.

Dětská lebka

Pediatric Obor lékařství věnující se vývojovým obdobím člověka od narození po dosažení dospělosti. Zabývá se lékařskou péčí o děti, prevencí, diagnostikou i léčbou jejich onemocnění. U nás se studuje jako samostatný lékařský obor. Tělo kojenců či novorozenců se fyziologicky podstatně liší od těla dospělého člověka. Pediatři si musí více všimnout vrozených a vývojových vad nebo genetických odlišností. Také spoustu dědičných chorob mnohem častěji léčí pediatři než lékaři pro dospělé, patří sem např. srpkovitá anémie, cystická fibróza nebo thalasemie.

Z Tošovského literární tvorby:

Odborné a populárně naučné knihy: Dětské nádory, Dítě a operace: Poučení pro rodiče, Dětské úrazy, Dětské zlomeniny, Náhlé příhody břišní u dětí, Neonatal Surgery.
Romány: Ve třípytném moři je Kréta, Stalo se v listopadu, Proč právě já.
Další: Padesát let chirurgem, Nebojte se, nebude to bolet (o narkóze)

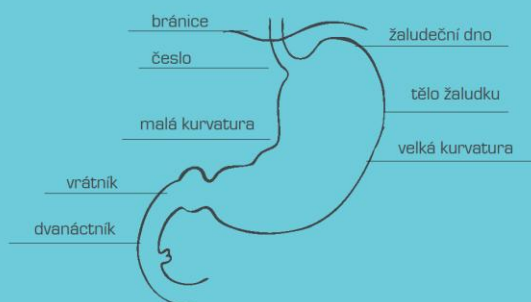
Obrázek č. 7

Grafika- Prof. MUDr. Václav Vojtěch Tošovský, DrSc

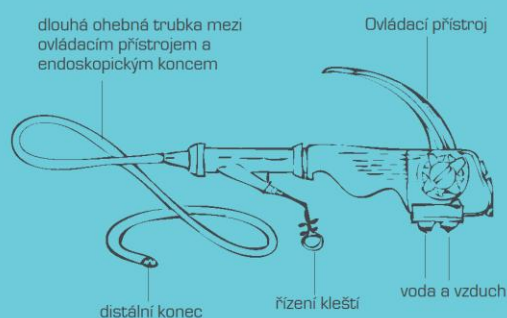
Prof. MUDr. Zdeněk Mařatka, DrSc.
(27.6. 1914 - 24.3. 2010)

Obor: gastroenterologie

Jeho otcem byl známý český sochař Josef Mařatka. Do roku 1957 působil na II. interní klinice v Praze. Od roku 1958 do roku 1984 pracoval v nemocnici Na Bulovce, kde se stal přednostou II. interního oddělení. V roce 1989 byl jmenován profesorem vnitřního lékařství. V roce 1945 se stal zakládajícím členem České gastroenterologické společnosti. V roce 1969 vedoucím redaktorem časopisu Čs. Gastroenterologie a výživa a zakládajícím členem evropského Gastroklubu. V letech 1990-1994 předsedal České gastroenterologické společnosti JEP. Je autorem řady monografií, z nichž četné byly opakovaně vydávány u nás i v cizině. V roce 2001 byl pasován na Rytíře českého lékařského stavu za rok 2000.

Gastroenterologie se zabývá diagnostikou a léčením onemocnění trávicího ústrojí. K náplni práce patří zejména endoskopické a jiné výkony. Gastroenterologie vyšetřuje nemoci jícnu, žaludku, dvanáctníku, tlustého střeva, konečníku, hemoroidy, nemoci jater, žlučníku a slinivky břišní. Podobor vnitřního lékařství.

Endoskopie je vyšetřovací metoda tělních dutin a dutých orgánů. Kromě pohledu nám umožňuje také odběr vzorků (biopsie) k dalšímu vyšetření. Do těchto dutin se endoskop zavádí přirozenými otvory (př. ústí, konečníkem) či otvory uměle pro tento účel vytvořenými. Její rozvoj byl ovlivněn technickým vývojem v oblasti optiky a videotechniky. Endoskopie ohebnými přístroji je pro pacienta poměrně málo zatěžující, je možné ji provést ambulantně a dle potřeby ji opakovat. Endoskop je optický přístroj pro zobrazení vnitřních dutin. Existují různé druhy endoskopů: zrcátkové, rigidní, videoendoskopy flexibilní (fibroskopy) a kapslová endoskopie. Endoskop je zpravidla vybavený optikou a světelným zdrojem. Může být doplněn zařízením k odběru tkáně.

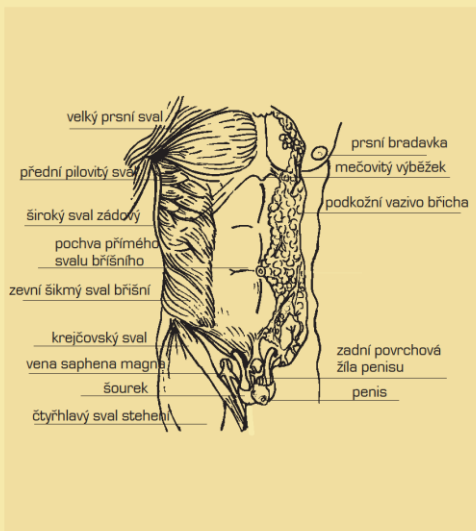
Obrázek č. 8

Grafika- Prof. MUDr. Zdeněk Mařatka, DrSc.

Prof. MUDr. Radana Königová, CSc.
(* 31.7.1930)

Obor: plastická chirurgie
Od roku 1969 do roku 1977 zakládala a následně vedla jednotku intenzivní péče popáleninového centra v Praze. Spolu s doc. MUDr. Jaroslavou Moserovou, DrSc. byla ošetřující lékařkou Jana Palacha, který se 16. ledna 1969 pokusil o sebevraždu sebeupálením. V letech 1978- 1990 byla primářkou popáleninového centra. V roce 1992 se stala Prof. popáleninové medicíny.

Plastická chirurgie je specializovaným oborem, který se zaměřuje na zdokonalení či rekonstrukci vzhledu anebo funkcí v četných oblastech lidského těla. Plastická chirurgie se může dělit na dvě kategorie: **Rekonstrukční chirurgie**, která je zaměřena na obnovu tvaru a funkce, jež byly nedokonalé vytvořeny na základě vrozeného defektu nebo ztraceny v průběhu života. A **kosmetická chirurgie**, která se zaměřuje na úpravy estetického vzhledu jedince. Mudr. František Burian byl zakladatelem československé plastické chirurgie. Své první větší zkušenosti získal v období I. světové války, kdy zřídil stanicu plastické chirurgie v Temešváru, kterou po skončení války převedl do divizní nemocnice na Hradčanech. Zasluhou prof. Arnolda Jiráska, tehdejšího prezidenta lékařské komory a doktora Buriana, byla u nás v roce 1932 plastická chirurgie jako první na světě uznána samostatným oborem a jako taková se i přednášena studentům Lékařské fakulty Univerzity Karlovy.

- Ocenění MUDr. Radany Königové:
- 1985- (Belgie) – Martin Ramelot Prize za dílo „Psychological and Social Aspects in Burn Care“.
 - 1987- (Velká Británie) – J. Laing Memorial Essay Praze za dílo „Facial Disfigurement following Burns“.
 - 1993- (Itálie) – G. Whitaker International Burns Prize
 - 1995- Stříbrná medaile UK
 - 1995- Zlatá medaile 3. LF UK
 - 1998- Pamětní medaile ke 650. výročí Univerzity Karlovy
 - 2000- Zlatá medaile UK
 - 2004- Pasována na Rytíře lékařského stavu za rok 2003
 - 2004- Medaile Za zásluhy o stát v oblasti vědy II. stupně

Obrázek č. 9

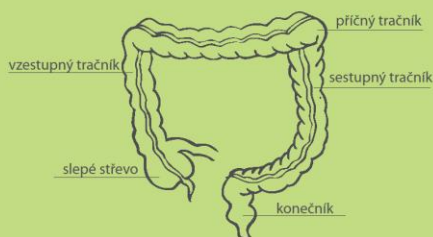
Grafika- Prof. MUDr. Radana Königová, CSc.

Prof. MUDr. Ota Gregor DrSc.
(4.12.1916-24.9.2006)

Obor: patologie, gastroenterologie a psychosomatika. Původně se zajímal o gastroenterologii, později se specializoval na psychosomatiku. V roce 1967 se stal profesorem patologie a terapie vnitřních nemocí. V letech 1969-1976 přednosta interní kliniky FN Pod Petřínem. Je autorem memoárů a esejí. Je nositelem Československého válečného kříže a Pamětní medaile za odbojovou činnost proti fašismu za 2. světové války.

Psychosomatika: Její úlohou je zkoumat vliv psychických funkcí a pochodů na organismus. Psychologické faktory somatických onemocnění zkoumala i psychosomatická medicína, která potvrdila vztah mezi tělesným stavem a psychickými i emocionálními složkami. Později byla do tohoto vztahu přidána i sociální složka. Psychosomatika je stále chápána jako problematika omezeného druhu chorob, příkterých jsou tělesné obtíže, změny a poruchy funkce podmíněné duševním stavem. Jde o komplexní pohled na člověka a jeho zdraví. Obsahuje principy multifaktoriality a systémový přístup.

Ocenění Mudr. Oty Gregora:

V roce 1957 získal cenu Purkyňovy společnosti. V roce 1958 Cenu gastroenterologické společnosti. V roce 1995 byl vyznamenán Purkyňovou cenou za celoživotní lékařskou činnost. Téhož roku byl jmenován emeritním profesorem 2. lékařské fakulty Univerzity Karlovy. V roce 2005 získal ocenění Rytíř českého lékařského stavu za rok 2004.

Obrázek č. 10

Grafika- Prof. MUDr. Ota Gregor, DrSc

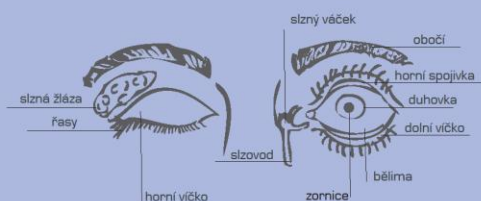
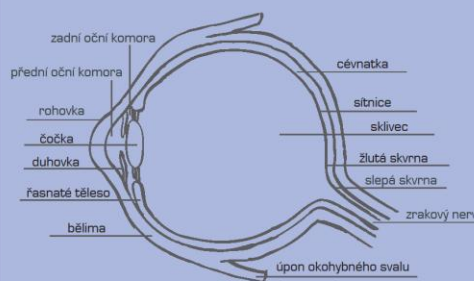

Prof. MUDr. Ivan Karel DrSc.
[* 16. února 1926]

Obor: oftalmologie
Po dokončení studií nastoupil jako sekundární lékař na II. oční kliniku Všeobecné fakultní nemocnice v Praze. Roku 1976 založil na této klinice, s využitím zahraničních zkušeností, Centrum vitreoretinální chirurgie, první takového typu v tehdejší Československu. V roce 1961 se stal odborným asistentem a v roce 1983 docentem. Roku 1990 byl jmenován profesorem oftalmologie. V roce 2007 byl pasován na Rytíře českého lékařského stavu za rok 2006.

Oftalmologie pochází z řeckého slova *ofthalmos*, což znamená oko. Je to lékařský obor zabývající se prevencí, diagnostikou a léčbou poruch očí, mozku a oblasti okolo mozku, jako je slzný systém nebo oční víčka. Mezi nejčastější onemocnění oka patří refrakterní vady oka, jako je krátkozrakost, astigmatismus, dalekozrakost atd.. Další vada je zelený zákal (glaukom) a šedý zákal (katarakta). Pak sem patří také různá poranění oka, či záněty jednotlivých součástí oka a jeho okolí. Hnisavé záněty mohou přejít až na mozkové cévy a pleny. Také nádorová onemocnění mohou vznikat v oblasti oka. Oftalmologie spolupracuje s dalšími obory, jedná se hlavně o neurologii, diabetologii a imunologii. Oftalmologická chirurgie je náročná na přesnost a zručnost.

V dnešní době **oční chirurgie** zažívá velký rozvoj a to hlavně v laserových operačních technikách. Chirurgicky je dnes možno zcela vyléčit mnohá oční onemocnění a vady, jako jsou např. zmíněné refrakterní vady, kdy po zákroku už není třeba užívat brýle nebo kontaktní čočky.

Oko je smyslový orgán reagující na světlo. Lidské oko je schopno vnímat pouze malou část elektromagnetického záření. Při běžné intenzitě osvětlení je sítnice citlivá v oblasti záření o vlnové délce od 380 nm do 760 nm. Všechny části oka, přes které paprsek světla prochází, jsou průhledné, aby co nejvíce zabráňovaly rozptýlení dopadajícího světla. Světlo vstoupí přes rohovku, do oblasti vyplněné komorovou vodou. Dále dopadá na čočku skrz panenku. Ta se pomocí svalů roztahuje a zužuje, čímž reguluje množství procházejícího světla. Pomocí svalů je také regulována čočka, která zaostřuje paprsky, aby se sblížily přesně na sítnici, kde vytvářejí převrácený obraz. Celá zbývající oblast oka je vyplněna sklivcem, který udržuje v oku stálý tlak.

Obrázek č. 11

Grafika- Prof. MUDr. Ivan Karel

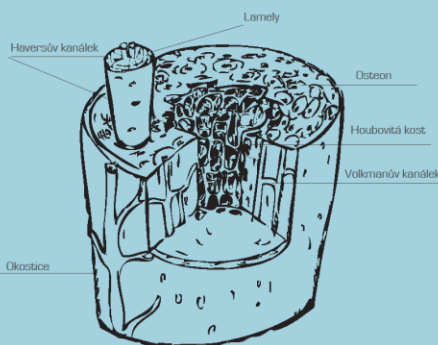
Prof. MUDr. Jaroslav Blahoš, DrSc.
(* 30. června 1930)

Obor: endokrinologie, osteologie

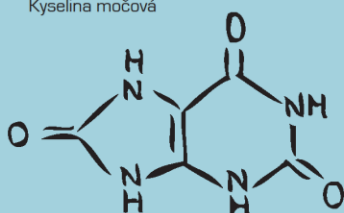
Specializoval se na problematiku kloubů a kostí a metabolismus kyseliny močové v těle. V letech 1955–1956 začínal jako lékař ve Františkových Lázních. V letech 1958–1968 pracoval ve Výzkumném endokrinologickém ústavu v Praze. Od roku 1969 působil na interní klinice Fakulty dětského lékařství UK ve fakultní nemocnici Pod Petřínem, postupně jako asistent, docent, profesor a od roku 1989 jako přednosta kliniky. Od roku 1993 byl přednostou interní kliniky Vojenské lékařské akademie JEP v Ústřední vojenské nemocnici v Praze. V roce 1997 založil první osteo centrum v České republice. V roce 2001 mu prezident Václav Havel udělil Státní vyznamenání za zásluhy 1. třídy. V červenci 2002 jej francouzský prezident Jacques Chirac jmenoval Rytířem Čestné legie. V roce 2007 byl pasován na Rytíře českého lékařského stavu.

Kost působí jako mechanická ochrana vnitřních orgánů a konstrukce těla na kterou se upínají šlachy a svaly. Kosti rozdělujeme na dlouhé, krátké, ploché a nepravidelné. Dále kost dělíme na kompaktní kost což je tvrdá mineralizovaná vrstva a kost houbovitou, která je měkká tvořená hlavně kolagenem. Kosti vznikají z vaziva nebo chrupavky procesem zvaným osifikace. Růst do délky je možný do určitého stadia vývoje jedince díky růstové ploténce. Růst do šířky se uskutečňuje díky povrchové vazivové bláně okostici.

Okostice zajišťuje cévní zásobení kosti, umožňuje růst kostí do šířky a hojení zlomenin. Při tvorbě každé kosti je vytvořena nejprve nezralá vláknitá kost. Je pouze dočasná a je postupně nahrazena zralou sekundární kostí. Kost lamelární se v organismu vyskytuje častěji než kost vláknitá. Uvnitř kosti se nachází kostní dřevě, kde probíhá krevtvorba. Existují tři druhy kostní dřevě, červená, žlutá a šedá kostní dřevě. Červená kostní dřevě je během života postupně nahrazovaná žlutou, která je tvořena tukem. Ve stařeckém věku degenerací žluté dřevě vzniká šedivá kostní dřevě.

Kyselina močová

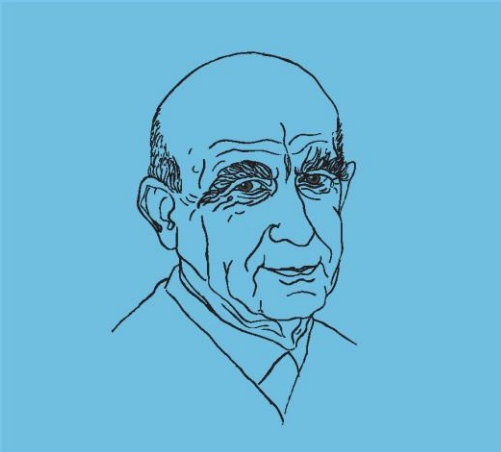

Kyselina močová je bílá krystalická látka která jemálo rozpustná ve vodě i v jiných rozpouštědlech. U savců je koncovým produktem metabolismu purinů, mezi důsledky poruch jejího metabolismu patří močové či ledvinové kameny nebo dna.

Dna je metabolické onemocnění, při kterém se produkuje nadměrné množství kyseliny močové. V důsledku vysoké koncentrace kyseliny močové v krvi dochází ke krystalizaci této látky v kloubech i jiných tkáních. Častými místy vzniku jsou klouby palce, ušní lalůček, méně často například ramenní kloub, případně další klouby. Toto se projevuje hlavně prudkými a bolestivými záchvaty zánětu kloubů. Může též vést k tvorbě močových kamenů. Dna může vzniknout v důsledku zvýšený příjem stravy bohaté na puriny např. vnitřnosti, maso a luštěniny nebo nadměrné požívání kávy a alkoholu. Zvýšená tvorba kyseliny močové doprovází protinádorovou léčbu při níž dochází k intenzivnějšímu rozpadu buněk.

Obrázek č. 12

Grafika- Prof. MUDr. Jaroslav Blahoš, DrSc

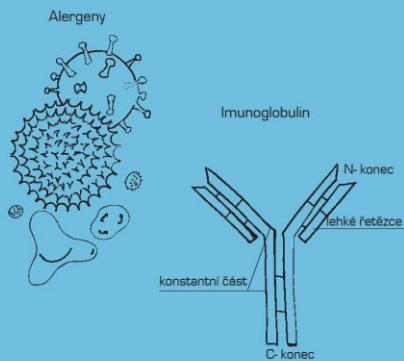
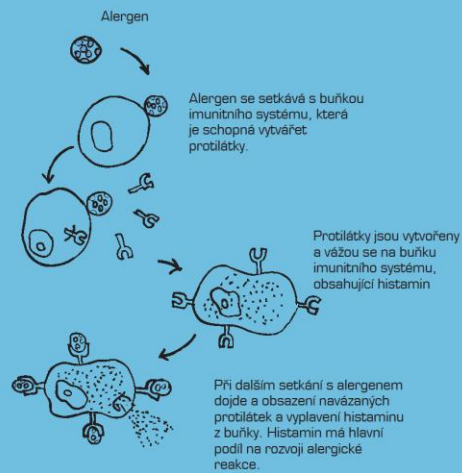

Prof. MUDr. Václav Špičák CSc.
(* 14. ledna 1929, Praha)

Obory: alergologie, imunologie a pediatrie
V letech 1978-1981 pracoval jako ordinář pro alergologii a klinickou imunologii. Roku 1981 se stal primářem dětského oddělení Fakultní nemocnice na Bulovce. V roce 1994 byl jmenován profesorem. Od roku 1996 řídí Českou iniciativu pro astma, o.p.s. Nyní vede časopis *Alergie*. V roce 2009 byl pasován na Rytíře českého lékařského stavu za rok 2008.

Imunologie je věda zabývající se zkoumáním imunitního systému. Jde o komplexní obor, který úzce spolupracuje s ostatními medicínskými obory a poskytuje informace o člověku jako celku.

Imunita je schopnost organismu rozeznat „své“ od „cizího“ a pomocí buněk lymfocytů, makrofágů aj. a protilátek imunoglobulinů toto „cizí“ zneškodnit. „Cizím“ je nejč. choroboplodný zárodek bakterie, virus – proto se někdy pojem zjednodušuje na obranu proti infekci. Jako cizí se však chová i transplantovaný orgán a v některých případech je imunitní reakce namířena dokonce i proti vlastním buňkám a orgánům např. nádorům nebo jinak změněným či poškozeným buňkám, ale i proti zdravým buňkám.

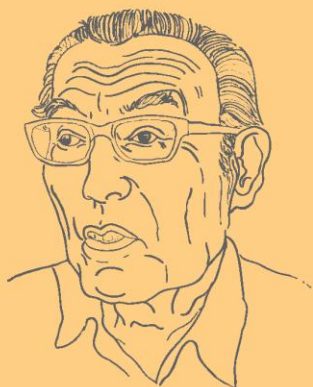

Alergologie se zejména soustředí na diagnostiku a léčbu alergické rýmy, kopřivky, ekzému, bronchiálního astmatu a dalších nepříjemných projevů přecitlivělosti organismu.

Alergie je nepřiměřená reakce organismu na určitou běžně se vyskytující látku – alergen (pyl, prach, peří, srst, některé potraviny či léky aj.) vznikající na podkladě atopie (jde o její fenotypový projev). Podstatou a. je porucha řízení imunitního systému vedoucí k nadměrným reakcím – často spojeným s vyplavením některých látek (např. histaminu, leukotrienů a jiných mediátorů) – poškozujícím organismus či určité orgány (otok, zúžení průdušek, poruchy činnosti cév, zvýšená tvorba hlenu, ničení buněk aj.). Alergeny mohou vnikat do těla inhalací, polknutím, kontaktem s kůží, parenterálně (bodnutím, injekčním podáním).

Obrázek č. 13

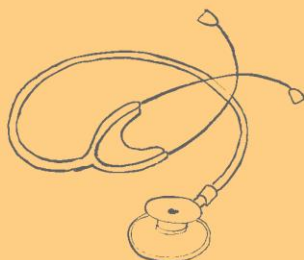
Grafika- Prof. MUDr. Václav Špičák

MUDr. Hugo Engelhart
(* 13.3. 1926)

Obor: obvodní lékař

Je bývalý politický vězeň komunistického režimu v Československu. V roce 1948 se účastnil protikomunistických studentských demonstrací. Zakládal na Děčínsku klub politických vězňů K 231. Za údajnou vlastizradu byl odsouzen na 16 let do vězení. V současné době působí jako vesnický lékař ve Verneřicích v okrese Děčín. V roce 2010 získal titul Rytíř českého lékařského stavu. Tento titul mu byl udělen především za jeho postoj v 50. letech, kdy aktivně stavěl proti tehdejšímu komunistickému režimu v Československu.

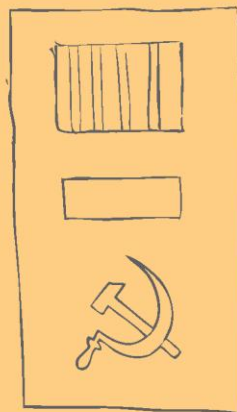

Praktické lékařství je obor zaměřený na primární péči o pacienty. Praktický lékař léčí akutní a chronická onemocnění, poskytuje preventivní péči a vzdělává lidi v oblasti zdraví. Podmínkou pro samostatnou činnost praktického lékaře je absolvování pětiletého programu a získání atestace. Praktické lékařství zahrnuje dva specializační programy: Praktické lékařství pro dospělé praktické lékařství pro děti a dorost.

Fonendoskop nebo také v některých zemích známý jako stetoskop je jednoduchý lékařský nástroj k poslechu a vyšetření pacienta. Fonendoskop vynalezl francouzský fyzik a lékař René Théophile Hyacinthe Laënnec. Přístroj zvyšuje intenzitu zvuku, tvoří jej zvoncový konec, který se přikládá k tělu pacienta a umělohmotné hadičky se sluchátky. Lékařský fonendoskop se používá nejčastěji k vyšetření srdce, plic, při sledování střevních pohybů a spolu s tonometrem k měření krevního tlaku

Komunismus je politická ideologie, hlásající a požadující společné vlastnictví a odmítající třídní rozdíly mezi lidmi. Komunistické ideje mají předchůdce již v antice. Nejvlivnějšími teoretiky socialistického hnutí se stali Karl Marx a Friedrich Engels, kteří také stáli u zrodu prvních levicových organizací s revolučním charakterem. Revoluční levice získala trvalejší moc poprvé v listopadu 1917 v Rusku pod vedením V. I. Lenina. Ve dvacátých letech minulého století se většina evropských sociálně demokratických stran přejmenovala na komunistické strany. Tyto strany byly pod vlivem Moskvy.

Po druhé světové válce komunismus ovládl i Československo. Tato ideologie zde byla od roku 1948 do roku 1989. Při této totalitní vládě byla omezena osobní svoboda obyvatelstva.

Obrázek č. 14

Grafika- MUDr. Hugo Engelhart

